SKRIFTER UTGIVNA AV
MODERSMÅLSLÄRARNAS FÖRENING

Nr 26

NORSK-SVENSK ORDLISTA

AV
ELIAS WESSÉN

FEMTE UPPLAGAN

LUND
C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG

MALMÖ 1947
NYA LITOGRAFEN
4112

Förord till den elektroniska utgåvan

Norsk-svensk ordlista, sammanställd av Elias Wessén för Modersmålslärarnas förening, utkom första gången 1925. Här har 5:e upplagan från 1947 digitaliserats. En 14:e upplaga utkom 1972 och nytrycktes 1980. Boken digitaliserades i oktober 2011.

REGLER FÖR UTTALET.

a
uttalas alltid slutet (ung. som i sv. **dag**), även när vokalen är kort. No. har sålunda, i olikhet mot sv., samma *a*-ljud i **tak** och **takk,** i **mat** och **matt.**

Inf.-märket **at** (ofta skrivet **å**) uttalas alltid *å.*

e och **æ**
beteckna 1. (slutet) *e*-ljud, då vokalen är lång, t. ex. **lese, slede, rev** räv; **gjæte, læge, gjæv** (tecknas numera helst med **e**); 2. öppet *e*-ljud (eller mellanljud mellan *e* och *ä,* ”Stockholms-*ä*”), då vokalen är kort, t. ex. **hest, benk, redd, grense, hender** (tecknas **e** utom i **ætt, ættling**); 3. *ä*-ljud endast framför *r*, såväl långt (t. ex. **lære, ærende; her, hver, jern, gjerde** *jǣrə*) som kort (t. ex. **sterk, ferdig, kjerre, ergrelse; lærd, kjærlig**).

de de och **De** Ni uttalas *di.*

i :
mig, dig, sig (skrivas numera **meg, deg, seg**) uttalas *mæj, dæj, sæj.*

o
uttalas i regeln som i motsvarande sv. ord, d. v. s. dels som slutet *o*-ljud, *ω* (ord *ωr*), dels som *å*-ljud **(folk, konge).** Märk långt *å* ofta framför *g* och *v,* t. ex. **grov, rov, dog** dock, **og** också (obet. **og** *å* och), **svoger, tog,** kort *å* i **dom,** ung-**dom, from, fordre, hjort, kort** (subst.), **nok** nog, **orm, sogn;** långt *ω* i **nogen** *nωən,* **pose, spon(tak), spor,** kort *ω* i **hvor** var, **bort, mort** mört, **portvin, sort** svart, **nordmann** *nωrr-,* **kost** kvast, **most** must, **lomme, tromme, onkel,** stundom även **vorte, tomt, olje.**

u :
under det sv. har två olika **u**-ljud (i t. ex. **hus** och **hund**), är no. *u* väsentligen lika som långt och som kort. Det liknar närmast sv. *u* i **hus**, men bildas längre bak (”mellanvokal”) och med framskjutna läppar. — **u** uttalas ofta som *ω,* då vokalen är kort och står framför *f-, m-, k-* eller *ŋ*-ljud (labial l. velar kons.), t. ex. **skuffe, hummer, dum, humle, klump, sukker, plukke, krukke, lukt, tung, lunge, bunke.**

y
uttalas ö i **fyrti** *(førti)* 40Efter 1938 års rättskrivning skall även skrivas: *førti.*, **sytten** 17 och **sytti** 70.

au
uttalas ung. *æu̯* eller *öu̯,* t. ex. **sau, taus.**

d
är stumt i **rd** efter lång vokal, t. ex. **jord, fjord, fjerde, gjorde;** efter kort vokal uttalas *r + d,* t. ex. **nordisk, verden, lærd** (märk dock **nordmann** *nωrr-*). **ld, nd** uttalas i slutet av ord och framför obetonat *e* vanligen *ll, nn,* t. ex. **land, mild, niende, følgende;** däremot med *l + d, n + d* t. ex. **vindu, olding,** avledn. på **-ig, -elig,** t. ex. **syndig, mandig, skyldig, heldig, endelig,** pl. **synder, ånder, ds** blir *ts,* t. ex. **fødsel;** *ss* i **gods, gjødsel** m. fl. Efter lång vokal är **d** oftast stumt (i ord och uttryck som tillhöra vardagsspråket), t. ex. **god, blad, kjed, smed; klæder** och **foder** skrivas numera efter uttalet **klær, for; be(de), by(de), kle(de), svi(de)** uttalas *bē* (präs. *bēr), by, (bȳr), klē (klēr), svī (svīr)* o. s. v.

g
uttalas som *g, j* eller *ŋ* efter samma regler som i sv. (sålunda *j* i **gynge** gunga och *ŋ* i **ligne** likna, **sogn** socken). Dock bibehålles hårt *g* i de flesta lånord (t. ex. **gemen, trage´die, logikk**) och oftast efter *l, r,* t. ex. (alltid) **Nor`ge, sørge, dølge, velge** och (vanligen) **berg, varg, bølge** m. fl. **g** uttalas *j* även i **jeg, meg, deg, seg.** Förbindelsen **egl** uttalas *ei̯l* l. *ĕgl,* t. ex. **negl, segl** (alltid *sei̯l*), **tegl; egn, øgn** uttalas *ei̯n, öi̯n* eller *eŋn, öŋn,* t. ex. **regn, tegn, døgn, løgn.** Stumt är **g** i **følge fulgte, selge solgte, spørge spurgte** (vanl. **spørre spurte**), **dulgte,**

valgteEnligt 1938 års rättskrivning skall skrivas **spørre, spurte, dølge (dølje) dulte, velge (velje) valte, følge fulgte** l. **følgje følgte selge solgte** l. **selle solte.** (men med hårt *g:* **følgende, efterfølger**), efter diftong (t. ex. **haug, deig;** men med hårt *g* **draug**), i ord på **-ig, -lig** (t. ex. **ferdig, aldrig**) samt i många enskilda ord, t. ex. **morgen** *mā̆rən (mā̆əṇ),* **fugl** *fūl,* **rug, sige** (vanl. **sie, si**), **sagde** *sā* (vanl. **sa**), **lagde** *lā* (vanl. **la**), **nogen** *nωen*Enligt 1938 års rättskrivning: **si(e) sa, la, noen.**, **og** *å,* **også** *åsså.*

k
uttalas som *k-* eller *tje*-ljud (*ɣ*) efter samma regler som i sv. (sålunda *ɣ* i **kyndig** kunnig, **forkynne, kyst** kust). Dock bibehålles hårt *k* i **keiser, keitet, køye, kølle.** Märk **seksten** 16 *seistən.*

r :
rt, rs, ri, rn uttalas liksom i sv. som "tjockt" *t, s, l, n (ṭ, ṣ, ḷ, ṇ).* Om *rd* se ovan under **d.**

s : sj, sk framför len vokal och **skj** uttalas som *ʃ.* Märk dock med *s* + *k:* **menneske, skøy.** Däremot **stj** som *s* + *t* + *j:* **stjerne, stjele.**

t : tj blir tje-ljud (*ɣ*) som i sv., t. ex. **tjære, tjor;** undantag: *t* + *j* i **tjene** (med avledningar), **tjeld** tält. Stumt är **t** i slutartikeln (t. ex. **taket**) och i pron. **det.**

v är stumt i **halv, selv, sølv, tolv** och i de äldre skriftformerna **have havde havt, give, hoved** (numera efter uttalet **ha hadde hatt, gi, hode** *hωdə*). I bet. *'förnämst'* skrives och uttalas dock alltjämt **hoved-** *ω* (t. ex. **hovedbane, -sakelig**).

Kvantitet: Konsonantlängd betecknas i regeln genom dubbelskrivning. Kort är sålunda vokalen i **grønn, tall** tal, **kull** kol, **sønn** son, **glass** glas, **nett** nät, **visitt, fabrikk** o. a., lång däremot i **dør, før, sigar, strek** streck, **angrep** o. a. Kort är vokalen i **lam** (adj.) och **tam,** men lång i **lim, stim, time, besvime.** I böjning och avledning inträder oftare förkortning än i sv., t. ex. **hårdt, dypt, akte (: ake), livlig, levnet, blåst, trældom.**

Accent: 1. Huvudtrycket ligger på första stavelsen i sådana ord som **for`bud, for`hold, for`svar; e´gentlig, off´entlig, ve´sentlig;** på annan stavelse än den första i ord med **er- (erfa´re, erkjenn´e** o. a.), adj. på **-ig, -lig, -som (tilfel´dig, fullsten´dig, alvor´lig, opmerk´som** o. a.), negerande adj. **(ulykk´elig, ubeha´gelig** o. a.), subst. på **-ende, -(n)ing, -else (hense´ende, anle´dning, avde´ling, unnta´gelse** o. a.), adv. på **-deles (alde´les, fremde´les, særde´les)** och några enskilda: **tobakk´, papi´r, vidun´der, skoma´ker, kome´die, trage´die, Emi´l, Johan´.**

2. Fördelningen mellan akut **(da´gen)** och grav **(da`gar)** är i stort sett densamma i sv. och no. Dock är i no. akut vida vanligare i sammansatta ord, t. ex. **sta´tsmann, å´rslønn; by´folk, stå´plass, sko´bånd; jakt´hund, skrift´språk, kunst´verk, skri´vfeil.** Märk särskilt verbala sammansättningar med partikel: **a´vgå, mo´tta(ge), me´ddele, om´tale, til´kalle, u´trope** o. s. v. Vidare i ord på **-het** och **-skap** (t. ex. **go´dhet, klo´kskap**) och en del enskilda: **nord´mann, hel´gen, kaff´e, mell´om, samm´en, all´tid.** — Däremot grav accent i pl. **peng`er, fe`dre, brø`dre; hun`dre, søs`ter, Nor`ge, Dan`mark, Gunn`ar, Ei`nar, Har`ald** o. a.

Uttalsbeteckning.

ω = slutet *o*-ljud (som i sv. **bok**)

ø = slutet *ö*-ljud (som i sv. **hök**)

ö = öppet *ö*-ljud (som i sv. **höst**)

ə = obetonat **e-**ljud (som i sv. **gosse**)

i̯, u̯ = konsonant. *i-, u-*ljud (i diftong)

ɣ = tje-ljud

ʃ = sje-ljud

ŋ = äng-ljud

ṭ, ṣ, ṇ, ḷ = ”tjockt” *t-, s-, n-, l-*ljud (som i sv. **bort, fors, barn, pärla**)

Ofta anges i ordlistan endast uttalet av ett enstaka tecken, t. ex. **gemytt** *g* (d. v. s. med hårt *g*), **lukt** *ω* (med slutet o-ljud), **ram** *ă* (med kort vokal).

Accentens placering anger samtidigt vokalens kvantitet: **fortri´nlig** med lång, **hoffer´dig** med kort vokal.

A

abbed abbot

abild(tre) (ålderd.) apel (jfr **apal)**

adgang tillträde: tillfälle

adlyde lyda, efterleva

adsplitte skingra

advare varna; **advarsel** varning

agurk´ gurka

ake åka; åka kälke; **-bakke** kälkbacke

akkurat alldeles

aksje aktie, **aksjonær (aktionær)** aktieägare

akte ämna; anse

aktelse aktning

al, alfuru kärnved (av fur)

albu(e) armbåge

ale föda upp (hästar)

alen aln

allehånde kryddpeppar

alle vegne överallt

alli`kevel likväl, i alla fall, ändå

almenning (i Bergen) bred tvärgata

almin´nelig (almindelig) vanlig

almisse allmosa

almue allmoge

alt redan

alter : gå til alters till nattvarden, **altergang** nattvardsgång

amt län (numera, sedan 1918: **fylke**)

amtmann (nu: **fylkesmann**) landshövding

anbefaling rekommendation

and (pl. **ender**) and, anka (jfr **villand**)

andestegg ankbonde

andpusten andfådd
andra(ge) föreslå, anhålla; belöpa sig till
andrik ankbonde
andror rodd i motvind
andøve vila på årorna, ro sakta i motström (så att båten håller sig på samma plats)
angivelse uppgift
angle meta
ank jämmer, klagan, oro
anke sig jämra sig, ynka sig
anke klagan; besvär; invändning
anle´dning tillfälle, lägenhet
anlegg anlag, fallenhet; anläggning.
anmasse sig göra anspråk på; tillvälla sig
annen hver varannan
ansette anställa; bestämma, värdera
ansikt: skjære a. göra grimaser
ansku´elig åskådlig
anskuelse åskådning, åsikt
anslag anvisning, plan
anspenne spänna, anstränga
anstand värdighet
anstille sig bete sig, bära sig åt; låtsa
ant : ha a. (med ngt) vara upptagen, ha brått
apal apel, äppleträd

apar´te egendomlig, säregen, konstig, iögonenfallande.
ard (al) årder, krok
arild : fra arilds tid sen urminnes tid, från hedenhös
arr (ar) ärr; märke (på blommor)
artisjokk (-skokk) kronärtskocka
artium (examen a.) studentexamen; **magister artium** ung. = fil. lic.
asen åsna (jfr **esel**)
asgårdsreien (oskoreia) Odens vilda jakt
askeladd (oskeladd) (i sagor) den yngste av flera bröder, som sitter hemma (och gräver i askan), medan de andra äro ute i arbete, ”askepilt”
aspar´ges sparris
atferd uppförande, beteende, later
atspre(de) skingra; förströ
att tillbaka, bakut; **a. og fram** fram och tillbaka
atten aderton
atter åter
atterljom eko
attfram bakfram

attlege åker som fått växa igen till äng

attpa, attåt efteråt, till på köpet

aur grus, ör

aure (örret) laxöring, forell

autor författare

av : av og til då och då

avbestille ge återbud, annullera

avdrag avbetalning

avertere annonsera, **avertissement** annons

avfeldig skröplig, utlevad

avhengig beroende

avhjemle belägga, bestyrka

avholden återhållsam

avholdsmann nykterist

avi´s tidning

avkall : gi a. på avstå från

avkok spad; dekokt **avkreftes** avtyna

avl avel; gröda; jordbruk; ässja, härd

avle alstra, producera

avlegs urmodig, föråldrad; skröplig

avleverere lämna

avlukke *ω* kyffe, gömställe

avlure avlyssna

avmakt vanmakt, svimning

avne agn

avrette dressera; avpassa

avse avstå från, undvara

avsi återkalla, annullera; avkunna

avsindig vansinnig, vild

avskrelle skala, barka

avskygning nyans, skiftning

avsløre avslöja

avsnitt skede; avdelning, kapitel

av sted *avste´, aste´* åstad, i väg

avstemme (om)rösta

avstikke (-stakk, -stukket) utstaka, mäta upp

B

badested badort

bajas pajas

1. **bakke** bricka

2. **bakke** hala ned (segel)

bakkels klenät

bakkenbarter polisonger

bakover baklänges, bakåt

bakse baxa; streta

bakst bak, bakning

bakvaske förtala

bal slit, besvär, **bale** knoga

balg slida

1. **ball (-en)** boll

2. **ball (-et)** bal

balle (varu)bal; **b. (sammen)** rulla ihop, packa samman

balstyrig bångstyrig

bamse nalle, björn

bange rädd

bank stryk, slag

1. **banke** slå, bulta

2. **banke** sandbank

bankekjøtt kalops

banne svärja, vara ovettig

bare sig for fri sig, bärga sig; låta bli

barket valkig

barlind idegran

barnaktig barnslig

barnehave kindergarten

barnepike barnjungfru

barsel(gilde) barnsöl

barselseng barnsäng

baske flaxa; plaska; slå, smiska; streta

basketak krafttag; slagsmål

baug stäv

baule böla

baus käck, framfusig

baute kryssa

bebreide förebrå

bed (-et) *ē* rabatt; täppa

befengt besmittad, bekajad

beferdet trafikerad

befippet häpen, förbluffad

befrykte befara

beføyet befogad

begeistre hänföra

begi´ uppge, ge på båten

begivenhet händelse

begrunne motivera, bevisa

behendig händig, smidig, vig

beile fria

bein, se **ben**

belage (sig) bereda sig

beleilig läglig, lämplig, bekväm

belesse lasta

belg skinn, päls; (ärt)skida

belgmørk nedmörk

beliggenhet läge

belje vråla

1. **ben (bein)** fot; **inn til bens** inåt med fötterna

2. **ben (bein)** rak; **-vei** genväg

benauet förlägen, beklämd; **benauende** beklämmande; **benauelse** beklämning

bendelorm binnikemask

benekte (för)neka

benrad skelett, benstomme

benytte använda, anlita

berette noen ge nattvarden åt ngn

berme drägg, drank; avskum

berolige lugna

berope sig på åberopa

besindig besinningsfull

beskikke inrätta; utnämna, förordna; fastställa, tilldela

beskjeden försynt, anspråkslös

beskjeftige sysselsätta

beskjemme skymfa, håna, komma att blygas

besmykke bemantla

bespottelig hädisk

best: ha en til beste driva med ngn

bestalling (kunglig) fullmakt på ämbete

bestefar farfar, morfar

bestemor farmor, mormor

bestille uträtta; **bestilling** befattning, ämbete; bestyr

bestrebe sig bemöda sig

besvime svimma, dåna

besvogret befryndad

betennelse inflammation

betenkt även: tankfull

betids, betimelig i god tid

betrekk överdrag, var, klädsel

betuttet rådvill

bevege röra; **bevegelse** rörelse

beverte förpläga, undfägna

bevertning undfägnad; krog

bevirke verka, åstadkomma

bevisst medveten

bevre bäva, darra, hultra

bie bida, vänta

bikkje *biʞʞə* hynda; hund, racka

bikse bjässe

bille skalbagge

billede bild, **billedstøtte** bildstod

billige gilla

binde även: sticka; **binding** stickning

binding(sverk) korsvirke

binne björnhona

birk björk (jfr **bjerk**)

bisetning bisats

bisk ilsken, snäsig

bislag förstukvist

bismer besman

bite (tvär)bjälke (under taket)

bitte liten mycket liten

bivåne bevista

bjart skinande, bjärt

bjeffe gläfsa

bjelle bjällra, skälla, skallra

bjerk (bjørk, birk) björk

blaffe, blafre flämta, fläkta, fladdra

blaut blöt, våt; vek (jfr **bløt**)

bleie blöja

blekkhus bläckhorn, **-klatt** plump

blese (blæse) = blåse blåsa

blikk (järn)bleck; **blikkenslager** bleckslagare

blikkstille kavlugnt (jfr **havblikk**)

blinde blända

blingse blänga

blistre (plystre) vissla

blivende varaktig

blokkebær (västl.) odon

Blokksberg Blåkulla

blomme *å* gula i ägg

blomsterbeger blomfoder, **-dekke** blomhylle

blufer´dig blygsam

blunke *ω* blunda; blinka

blusel blygsel, blygd, skam

bluss bloss, **blusse** blossa

blyant blyertspenna

blyerts blymalm

blåmandag frimåndag

blåse : b. at (av, i) strunta i

blåsymre, -veis blåsippa

blære blåsa, bläddra; viktig, uppblåst person

bløt även: mjuk (jfr **blaut**)

bløtaktig blödig, vek

bo(k)hvete bovete

bokorm *-årm* vurm, pedant

bol bål; stam, bjälke

bolig bostad

1. **bolle** bulle; klimp; frikadell

2. **bolle** skål; bål, bunke

bolt bult; järnstång; stryklod; black

boltre sig tumla sig

bomme *ω* låda; matsäcksskrin

bommert *ω* bom, bock, blunder

bopel bostad, bopålar

bord *bωr* även: bräde; **-gulv** brädgolv; **-loft, -tak** brädtak; **-kle** brädbekläda

borg *bårg* kredit; **borge** låna

borgstue (bårstue) arbetsfolkets hus, drängstuga

bot (pl. **bøter**) även: lapp (på kläder)

bragd utseende; väsen, skick; bedrift

brakk något salt, bräckt (om vatten)

brakkland, -mark trädesåker; **ligge brakk** ligga i träde

bram *ă* flärd, prål, skryt; **med brask og b.** med prakt och ståt; **-fri** flärdfri.

brander billig kvickhet, dålig vits

bratsj altviol

bratt brant

braute skryta

bre jökel, inlandsis

bredd strand, bredd

bredder: på b-ne på scenen

bregne bräken, ormbunke

brei (bred) bred; **breie (brede, bre)** breda

brekke bryta, knäka, öppna; **b. sig** kasta upp, kräkas

brems bröms, styng

bremse broms på en vagn

brenne (brant l. **brente, brent)** brinna

1. **brett (-et)** bräde, bricka

2. **brett (-en)** kant, veck; **legge b. på** lägga vikt vid

brette vika (upp, ned)

briks brits

bringe bröst (även på människor)

bringebær hallon

briske sig yvas, svälla

brisling skarpsill, vassbuk

brodd gadd, tagg, udd

broket *ω* **(broget** *å*) brokig

brolegning stenläggning

brott (bråt) : i b. og brann i brottsjö och bränning, i våldsamt uppror

bru bro

brudeferd *-færrd* bröllop; bröllopsfölje

brudeslått bröllopsmarsch

bruke sig gräla, vara ovettig **(= b. munnen)**

brusk brosk

brutt (: bryte, brøt) bruten, brutit

brydde spira, gro

bryderi bråk, besvär

brye tråg, ho

bryst bröst

brytes brottas; **bryter** brottare

brå bråd, hastig; **bråsnu** vända tvärt

bråne smälta

brødbakke brödkorg

brøde skuld, brott(slighet)

brøk bråk(tal), bråkdel

brøle råma, vråla, ryta

brønn brunn

brøst brist

brøyte bryta väg

bu(-dde) göra i ordning; **budd** färdig, redo

budei´e fäbodjänta, mjölkpiga

budrått avkastning av kreaturen, mjölk, ost och smör

budsende sända bud till ngn

budt (: byde, bød) bjuden, bjudit

bue båge; valv; stråke

bugne bågna, digna

buhund vallhund

1. **bukk (-en)** ω bock, gumse; rentjur; kuskbock

2. **bukk (-et)** ω bugning

bukke ω bocka, buga; **b. under** duka under

bukkeblad ω vattenklöver

bulk ω buckla

bulket ω bucklig

bullbiter bulldogg; bitvarg

bunke ω hög

bunn (botn) botten

bur (-et) matbod (på stolpar)

busemann buse, fågelskrämma

buskap kreatur, boskap

busserull arbetarblus

bust borst, fjun; **bustet** borstig; full av rusk

1. **butt** klimp **(smørbutt)**

2. **butt** slö, trubbig; knubbig, rund; tvär, kärv, butter

buttet knubbig

by stad

byfoged ung. polisdomare

by(g)e regnby, storm

bygg korn

bygsle arrendera

byks hopp, språng

byll (byld) böld

bysse vyssja

båe (bode) undervattensskär, rev

båre bölja

båret (bårut) böljig

båret (: bære, bar) burit

-bær som väntas kalva; **høst-, sommer-, vårbær**

bære : b. over med överse med; **det bæres mig for** det anar mig; **b. sig** klaga, jämra, väsnas

bø gård: den odlade jorden kring gård; bygd (mots. fjället) **bøe** (nordl.) = **båe**

bøk (bok), bøketre bok

bøkker tunnbindare

1. **bøle (-n)** binge, kista

2. **bøle (-t)** bo

bøling boskap

bønnlig bedjande

1. **bør** börda; bår

2. **bør** medvind, förlig vind

børnskap fiskredskap

børse (bøsse) (jakt)bössa

bøs ond, tvär

bøss : ikke det b. inte ett dugg

bøte laga, förbättra

bøye boj; boja

bøygen (”den böjde”) bergtroll, jätte (urspr. i ormskepnad)

bøyle bygel; båge

D

daddel tadel, klander; **dadle** tadla

daggert dolk

dagligstue vardagsrum

dagleier daglönare

dagstøtt dagligen

dalføre dalgång

dalt (mammadalt) morsgris

damp ånga; **damper, dampskip** ångare; **dampkittel** ångpanna

danne bilda; **dannet** bildad

dannelse bildning

dase dåsa

dask slag; **daske** slå till

dau död (om djur); slö, dåsig; **daustokk** slöfock

degeren djävulen

degge (for) kela med, klema bort

deig deg; **-trau** degtråg

deiget degig

deilig vacker, härlig, utmärkt

dekke duka; täcka; **-tøy** duktyg

deklarere eklatera

deling pluton

demre skymma; dagas, gry

dere ni (till flera)

derhen dit; **derhenne** där borta

dersom ifall, om

dette (datt, dettet) falla, dimpa ned

dike även: (jord)vall, fördämning

dikke ta under hakan

dilte trippa; lunka, drumla efter

diplomatfrakk långrock, bonjour

dirigent ordförande

dirik, dirk dyrk

dirre darra

disipp´el lärjunge

diske op hulla upp, duka upp

divertere förströ, roa

djevelskap sattyg, otyg

dokk(er) (västl.) ni, er (till flera)

domherre *å* hög kanik

dompap *ω* domherre (fågeln); dumbom

dont arbete, kall, syssla

dorg dörj (fiskredskap)

dorsk håglös, slö, loj, dåsig; duven

dosmer dumbom, våp

dott tott, tuss, tapp

doven *å* lat, slö, maklig; duven, nattstånden; **-dyr** sengångare; **-kropp** latmask; **dovne** lata sig; domna

drakt dräkt

dram *ă* sup

dranker drinkare

drap dråp

drapelig (drabelig) dråplig, väldig

draug spöke, vålnad (mest till sjöss)

dregg dragg; dörj

dreie vrida, vända; sverva; **d. seg om** röra sig om, vara fråga om.

dreiel dräll

drepe döda

dregg dragg

drett varp (fiske)

drikk även: dryckenskap; **-feldig** supig

drive (av vann) drypa

drone drönare

drukkenbolt *-ωkk-* fyllbult

drukne *ω* dränka; drunkna

drunte drumla, söla

dryge (drøye) dröja

dryppe droppa, lacka

drysse dråsa (drösa) ned

dråk (drog *å***)** odåga, lätting, våp

dråpe droppe

drønn dån

drøv : tygge d. idissla

drøy (dryg) dryg; tung; hård, styv

dubbe nicka (jfr **duppe**)

due duva

du(g)e duga; **du(g)elig**

dugg *u* **(dogg** *å***)** dagg, imma

dugurd frukost, dagvard

1. **dukke** *u* docka

2. **dukke** *u* dyka; **dukkert** *u* dykning

duks *u* primus i klassen

dulgte *dulltə,* **dulte, dulgt dult (: dølge** *g* dölja)

dulme lindra

1. **dump** *ω* platsen framtill i bottnen på släde (vagn)

2. **dump** *ω* dov

dumpe *ω* dimpa; bli kuggad (i examen)

dumrian *ω* dumbom

dunge *ω* hop, hög

dunk *ω* kagge

duppe (dubbe) nicka

dur brus, dån, surr

dus : være d. vara du med ngn; **drikke d.** lägga bort titlarna

dusk tofs

1. **dutte** dua

2. **dutte : d. noget på en** tillvita ngn ngt

duve vagga, stampa (om ett fartyg); bölja (om säd)

dvaledrikk sömndryck

dvask slö, trög, lat

dvele dväljas, vistas, uppehålla sig, dröja

dy sig hålla sig

dybde djup

dyd dygd

dynn dy, gyttja; **dynnet** gyttjig

dyne duntäcke, (över)bolster

dynge stack, hög, hop; binge

dynke dänka

dyp djup

dyppe doppa

dyr djur; hjort, rådjur; **-skue** lantbruks-, kreatursutställning

dyrke odla, idka, bruka

dysse vyssja, tysta; **d. inn** insöva

dyst dust, nappatag

dytte stoppa, packa, proppa

då(dyr) dovhjort

dåp dop; **dåpsattest** prästbetyg

dårekiste hospital

dårlig dålig, klen; illa; dåraktig

dåse dosa, ask

dødning död människa, lik

døgenikt odåga

døgnflue dagslända
døkk dunkel, mörk

døl : inbyggare i en dal **(gudbrandsdøl, setesdøl, hallingdøl** osv.)
dønn dån, larm; **dønne**
dønning dyning, svallvåg
dørstokk tröskel
døs dvala, dåsighet; **døse** dåsa, halvsova
døye smälta, uthärda; **d. ondt** slita ont
døyt styver; grand, smul
døyve döva

E

edderkopp spindel
ederdun (ærdun) ejderdun
edru nykter
efta eftermiddag; **eftasverd** *-vǣr* aftonvard
eføy murgröna
eggedo´sis äggtoddy
eggeplomme (-blomme) ägg-gula
egle sig inn på noen mucka gräl
egn trakt, nejd
egne sig lämpa sig, passa
eid landtunga, ed
eie (-de l.**åtte)** äga; **eie,** n. egendom
eike eka
eim (em) imma, ånga
einer, ener enbuske
eiter (edder) etter
eitrende sint rasande ond
eke (eike) eker (i hjul)
ekkel otäck, vämjelig, motbjudande
ekorn ekorre
ekre liten åker
ektefelle make, maka; **-pakt** äktenskapskontrakt, -förord
elde ålder(dom); **eldes** bli gammal; **eldgammel** urgammal
elgkolle älgko
ellers eljest, annars
ellevill alldeles vild, utom sig
elling ankunge, andunge
elsk, elskov älskog, kärlek

elte gyttja, dåligt före

emmen sötsliskig, äcklig

enda ännu; ändå; fastän

endelig äntligen, för all del

endelikt ändalykt, slut

endog till och med

ene ensam, allena

eneste enda; förnämsta

engste ängsla, oroa; **-lig** orolig

enkelt enskild, enstaka; **-het** enskildhet, detalj

enlig ensam, enslig

enn ikke icke ens

ennogså -*åss ´å* till och med

ens enahanda, lika

ense fråga efter, bry sig om

ensom enslig

enten — eller antingen — eller

ergerlig förarglig, försmädlig, retsam; förargad

ergre sig gräma sig; **ergrelse** förargelse, förtret

erhverv se **erverv**

erkjenn´e fatta, inse

erkjenn´else kunskap, insikt

erklæ´re offentligt förklara

erkyn´dige sig (ålderd.) höra sig för

ero´bre erövra

døl : inbyggare i en dal **(gudbrandsdøl, setesdøl, hallingdøl** osv.)

dønn dån, larm; **dønne**

dønning dyning, svallvåg

dørstokk tröskel

døs dvala, dåsighet; **døse** dåsa, halvsova

døye smälta, uthärda; **d. ondt** slita ont

døyt styver; grand, smul

døyve döva

E

edderkopp spindel

ederdun (ærdun) ejderdun

edru nykter

efta eftermiddag; **eftasverd** -*vǣr* aftonvard

eføy murgröna

eggedo´sis äggtoddy

eggeplomme (-blomme) ägg-gula

egle sig inn på noen mucka gräl

egn trakt, nejd

egne sig lämpa sig, passa

eid landtunga, ed

eie (-de l.**åtte)** äga; **eie,** n. egendom

eike eka

eim (em) imma, ånga

einer, ener enbuske

eiter (edder) etter

eitrende sint rasande ond

eke (eike) eker (i hjul)

ekkel otäck, vämjelig, motbjudande

ekorn ekorre

ekre liten åker

ektefelle make, maka; **-pakt** äktenskapskontrakt, -förord

elde ålder(dom); **eldes** bli gammal; **eldgammel** urgammal

elgkolle älgko

ellers eljest, annars

ellevill alldeles vild, utom sig

elling ankunge, andunge

elsk, elskov älskog, kärlek

elte gyttja, dåligt före

emmen sötsliskig, äcklig

enda ännu; ändå; fastän

endelig äntligen, för all del

endelikt ändalykt, slut

endog till och med

ene ensam, allena

eneste enda; förnämsta

engste ängsla, oroa; **-lig** orolig

enkelt enskild, enstaka; **-het** enskildhet, detalj

enlig ensam, enslig

enn ikke icke ens

ennogså *-åss ´å* till och med

ens enahanda, lika

ense fråga efter, bry sig om

ensom enslig

enten — eller antingen — eller

ergerlig förarglig, försmädlig, retsam; förargad

ergre sig gräma sig; **ergrelse** förargelse, förtret

erhverv se **erverv**

erkjenn´e fatta, inse

erkjenn´else kunskap, insikt

erklæ´re offentligt förklara

erkyn´dige sig (ålderd.) höra sig för

ero´bre erövra

erstatt´e ersätta, gottgöra

erte reta; **erten** retsam

erverv förvärv, näring

ese, se **æse**

esel åsna

eske ask, låda

esle ämna

eta´sje våning

etterdi eftersom

etter hvert småningom

etterlate (efter)lämna

etterligne härma

etterretning underrättelse

eventyr saga

evje bakström, dödvatten

evne förmåga; medel; råd

F

fag fack, läroämne, specialitet

fagnad glädje, fägnad

fakke fånga, gripa

faks (häst)man

fakter (pl.) gester, åtbörder

fall klippa, skär

fallent´ bankruttör

fallitt´ konkurs, bankrutt; **gå, gøre, spille f.** göra konkurs

falme vissna, bli urblekt

falsk även: förfalskning

familie släkt; **være i f. med** vara släkt med

fang fång, famn; **i fanget** i skötet; **på fanget** på knät

fant landstrykare, stackare, skälm; **fanteri, fantestrek** skoj, skälmstycke

far spår, väg **(fotefar),** flodfåra **(elvefar)**

farge (farve) färg

fastela´vn fastlag

fatt: ta fatt taga itu med

fattiglem fattig-, inhyseshjon
favn (famn) famn
feavl boskapsskötsel
fedd garnhärva, docka garn
feie sopa; **-kost** sopkvast; **-spån** sopskyffel
feig feg; som väntar döden, måste dö
feil fel, brist
feire fira
fele fiol, fela
felle kamrat (mest i sammansättn.)
felles gemensam; **tilfelles** gemensamt; **fellesskole** samskola
fembøring stor båt för sex par åror
fenge fatta eld; **fengstoff** brännbara ämnen
ferd *fǣr, færrd* uppförande, sätt att vara; följe
ferdighetsfag övningsämne
feriere ha semester, vistas under semester på landet
fersken persika
1. **feste** s. städja, arrende (på livstid)
2. **feste** v. anställa, städja; arrendera; trolova
fett flott
fetter manlig kusin; **lystig f.** vivör, festprisse
fiffig klipsk
fiken fikon

erstatt´e ersätta, gottgöra
erte reta; **erten** retsam
erverv förvärv, näring
ese, se **æse**
esel åsna
eske ask, låda
esle ämna
eta´sje våning
etterdi eftersom
etter hvert småningom
etterlate (efter)lämna
etterligne härma
etterretning underrättelse
eventyr saga
evje bakström, dödvatten
evne förmåga; medel; råd

F

fag fack, läroämne, specialitet

fagnad glädje, fägnad

fakke fånga, gripa

faks (häst)man

fakter (pl.) gester, åtbörder

fall klippa, skär

fallent´ bankruttör

fallitt´ konkurs, bankrutt; **gå, gøre, spille f.** göra konkurs

falme vissna, bli urblekt

falsk även: förfalskning

familie släkt; **være i f. med** vara släkt med

fang fång, famn; **i fanget** i skötet; **på fanget** på knät

fant landstrykare, stackare, skälm; **fanteri, fantestrek** skoj, skälmstycke

far spår, väg **(fotefar),** flodfåra **(elvefar)**

farge (farve) färg

fastela´vn fastlag

fatt: ta fatt taga itu med

fattiglem fattig-, inhyseshjon

favn (famn) famn

feavl boskapsskötsel

fedd garnhärva, docka garn

feie sopa; **-kost** sopkvast; **-spån** sopskyffel

feig feg; som väntar döden, måste dö

feil fel, brist

feire fira

fele fiol, fela

felle kamrat (mest i sammansättn.)

felles gemensam; **tilfelles** gemensamt; **fellesskole** samskola

fembøring stor båt för sex par åror

fenge fatta eld; **fengstoff** brännbara ämnen

ferd *fǣr, færrd* uppförande, sätt att vara; följe

ferdighetsfag övningsämne

feriere ha semester, vistas under semester på landet

fersken persika

1. **feste** s. städja, arrende (på livstid)

2. **feste** v. anställa, städja; arrendera; trolova

fett flott

fetter manlig kusin; **lystig f.** vivör, festprisse

fiffig klipsk

fiken fikon

fiks kvick; chick, flott; **en f. fyr** en smart man

fiksere lura

filipens´ finne

filis´ter bracka, kälkborgare

fille trasa; **-fant** trashank

fillet trasig

filtre snärja ihop; **filtret** tovig

finn lapp (folkslag)

finne fena

finte fint; spydighet, pik

firfisle (da. **firben**) ödla

firskåren kortväxt, undersätsig

fiskestål fiskstim

fisle skvallra

fjas strunt, prat

fjed (ålderd.) fjät

fjel, fjøl bräde

fjelg varm, mild, ljum

fjern avlägsen

fjes ansikte

fjolling, fjols idiot, ”fä”

fjong fin, stilig

fjær (fjør) fjäder; **-kre** fjäderfä; **-penn** gåspenna

fjære (fjøre) ebb; strandremsa som översvämmas vid flodtid, strand

fjøs ladugård

flage vindil

flaggermus flädermus

flagre fladdra, flämta

flass mjäll (i håret)

fla(t)brød tunnbröd

flate yta

flau snopen, flat; fadd, dum

flein bar, naken; **fleinberg** kalt berg; **-skallet** flintskallig

fleip narr, grin, grimaser

fleipe (flepe) lipa, vara sur; **fleipet (flepet)** grinig

fleng : i f. utan åtskillnad, om vartannat

flenge fläka, riva upp

flerre fläka, riva upp

fli (-dde, -dd) ordna, putsa, pryda

flimre skimra

flink hurtig, duktig; snäll

flint flinta; bössa

flipp (lös)krage

flire flina

flise sten(häll), stenplatta

flitter glitter

flo högvatten, flod **(f. og fjære)**

flog *å* avsats, stup

floke trassel, virrvarr; **floket** trasslig, tovig

flom *å* översvämning, högvatten

flomme *å* flöda, svämma

flu blindskär, flat klippa, som vid flodtiden översköljes

fluks strax

flunke *ω* skina, glänsa

flur(r)et oordnad, rufsig, burrig

1. **fly** flygfä, insekter; flygmaskin

2. **fly** räcka, giva

flyndre flundra

flytholt, flå flöte

flytt (: flyte, fløt) flutit

flåkjeft skränare, skrävlare, flabb

flås lösmynt person; **flåset** lösmynt

flåte flotte, flotta

flø (-dde) svämma över, stiga (om havet)

flømme flöda (över)

1. **fløte** grädde; **-mugge** gräddsnäcka

2. **fløte** flotta (timmer); **fløter** flottningskarl

fløy flygel; flöjel

fløy (flaug), fløyet (: flyve l. **flyge** flyga)

fløydør(er) dubbeldörr(ar)

fløyel sammet

fløyte vissla (vanl. **plystre**)

fnatt skabb

fnise fnissa

fnugg flinga, dammkorn, grand

foged fogde

fokk snöyra

1. **fold** fålla

2. **fold** veck, skrynkla

folde (sammen) veckla ihop, **f. sine hender** knäppa sina händer

foldekniv (folle-, falle-) fällkniv

folkeferd folkslag; **-stim** *ī* folkträngsel

fonn snöfält (på högfjället)

for ty

foran framför

foranledning orsak, anledning

forbause förvåna

forb(j)erg udde, näs

fordek´tig misstänkt

fordi´ emedan

fordringsfull anspråksfull, **-fri, -løs** anspråkslös

fordufte avdunsta, försvinna; drypa av, smita

fordums förgången, forn

fordøye smälta (om mat)

foregi förebära

foregjøgle förespegla, inbilla

foreldet föråldrad, förlegad, efterbliven, omodern

foreløpig tills vidare

foresatt överordnad, förman

foretrekke föredraga

forett däst, mätt

forfjamset förvirrad, bortkommen

forfløyen förflugen

forfra framifrån; från början

forfølge följa

forgjeldet skuldsatt

forgjenger föregångare

forgrått förgråten

forhatt hatad; förhatlig

forhen förr (i världen), tidigare; **-værende** före detta (f. d.)

forhippet på noget pigg på ngt, het på gröten

for`hold förhållande

for`holdsmessig, -vis jämförelsevis

forhåpentlig som jag hoppas

forjette lova; **det forjettede land** det förlovade landet

fork gaffel, hötjuga, grep

forkavet andtruten

forkjæle klema bort, skämma bort

forkjært galen, avig, tokig

forknytt försagd, blyg, modfälld

forkrøplet förkrympt, vresig (om träd)

forkuet förtryckt, förkrympt

forkvakle förfuska

forlange begära, fordra

forlate (-lot, -latt) lämna, övergiva

forleden häromdagen

for`lengs framlänges

forlengst länge sedan

forlik förlikning

forlis förlust; skeppsbrott; **-lise** förlora; lida skeppsbrott

forloren oäkta, falsk, lös **(f. tann, forlorent hår)**

forløpen förliden, förfluten

forløyet lögnaktig

formann företrädare; förste man i ledet; ordförande; **-skap** beredningsutskott

formaste sig drista sig

formastelig förmäten, oförsynt, fräck, övermodig

formere föröka, fortplanta

for`mue förmögenhet

for`muende förmögen

formumme kläda ut, maskera

for`mål syfte, ändamål

forny´lig nyligen

fornøden behövlig, nödig

fornøyelig nöjsam, lustig, rolig

fornøyelse nöje

foroven (da.) ovanför, upptill

forover framstupa, framåt

forpakte arrendera

forpjusket rufsig

forplumre krångla till

forpustet andfådd

forranglet förrumlad, utfestad

forrest främst

forretning affär; göromål

for`rett förmånsrätt, privilegium

forreven sönderriven, trasig

forrige förra

forråtnelse röta

forsamling församlade människor, möte

forse sig begå en förseelse

for`sett avsikt, uppsåt

forsire pryda, smycka, utstyra

for`skjell skillnad; **-ig** olika

forskjertse slarva bort, lättsinnigt förspilla

forskruet vriden

forslitt utsliten

forsoren ω övermodig

forstand även: mening

forstassistent assistent å revir

forstikke sig gömma sig

forstue (-stuve) vricka

forstyrre störa, rubba; **forstyrrelse** oreda; **forstyrret** kollrig, rubbad

forstørre förstora

forsyne förse; **-ing** förråd

forsåle halvsula

fortape förlora; **se fortapt ut** se modfälld, modlös ut

for`tau (fortåg) gångbana, trottoar

fortelle berätta

fortersket uttröskad, banal

fortid förfluten tid; forntid

fortolke tolka, tyda

for`trin *ĭ* företräde, förtjänst

fortri´nlig utmärkt

fortrolighet förtroende

fortryte ångra

fortumlet *ω* yr i huvudet, förvirrad, huvudlös

foruleilige besvära

forurolige oroa

for´ut i förväg, före

forvanske vanställa

forvenne skämma bort

forvinne övervinna, hämta sig

forvolde vålla

forvorpen fördärvad

forvoven *å* oförvägen

forvrøvle krångla, trassla bort

forvåket utvakad, sömnlös

fos *ω* dåligt kort, hacka

foss fors; **fossegrimen** *'i* näcken, strömkarlen

fottøy skodon

fra från

frafallen avfällig

frakk rock

framifrå framstående, utmärkt

frastand avstånd

fravær frånvaro

freg (fræg) ypperlig

fregner, pl. fräknar

frelse rädda

fremby(de) visa, förete

fremde´les vidare; alltjämt, fortfarande; **o. s. fr.** = o. s. v.

fremme främja

fremragende framstående

fremstående utstående

fremsynt visionär, klärvoajant

fremtoning (märklig) företeelse (jfr **tone frem**)

fremture framhärda

frikvarter rast

friste pröva, utstå; **f. livet** uppehålla livet

fritte utfråga, förhöra

fro (ålderd.) glad

frosk groda

frossen, frosset (: fryse, frøs)

fruentimmer slyna, slinka

frukte gagna, hjälpa

fruktgrøt kräm

fryd fröjd

frykt fruktan; **-elig** fruktansvärd; **-som** skygg, ängslig, rädd

frynse frans

fråde fradga, skum

fråtse frossa

fugl *fūl* fågel: **-erede** fågelbo

fuks den sämste i klassen

ful klipsk, illmarig

fulgte *fulltə,* **fulgt** (: **følge** *föllə* l. **følgje** följa)

fullmektig förste man (i affärsföretag), kontorschef; **edsvoren f. = sorenskriverf.**

funn fynd

funkle tindra, glänsa

fure (s.) fåra; (v.) göra fåror

furten egensinnig, sur

fut (ålderd.) fogde

fyke (føk, føket) yra, ryka omkring

fylde, fylle fullhet, rikedom

fylke landskap; län; **fylkesmann** landshövding

fyllepenn reservoirpenna

fynd kläm, eftertryck, pondus

fyndig eftertrycklig, klämmig

1. **fyr** man: **en lystig f., en stygg f.**

2. **fyr** eld; **-e** elda; **-bøter** eldare; **-stikk(e)** tändsticka; **-tøy** elddon

fyraften (-aben) kvällen efter slutat dagsverke

fy´sak fyr, skojare

få : få det til lyckas, **få sagt** komma åt att säga, **få samlet sig** kunna hämta sig

fæl otäck, ful

fælen rädd, hemsk till mods

færing (firæring) båt med två par åror

fødebygd (-stavn) födelsebygd

føderåd undantag, födoråd

fødestavn födelsebygd

fødselsstiftelse barnbördshus

føk (fauk) føket (: fyke yra)

føle känna; **følelse** känsla; känsel

1. **før** fyllig, korpulent, grovt byggd

2. **før** förrän, innan

fører ledare

føring last, frakt; ledning

førr, førti (fyrti, fyrretyve) fyrtio

først: fra f. av från början

førstning : i f-en i början

føye ge efter; rätta sig efter

føyelig foglig, medgörlig; förlig (om vind)

føyke snöyra

G

gal (galen) galen; **gal(en)skap**

galfrans galenpanna

galla gala: **i full g.**

gamme kåta

gamp hästkrake, kamp

1. **gane** gom

2. **gane** rensa fisk

gang även: förstuga, farstu

gangspill vindspel

ganske alldeles, helt, mycket

gantes skämta, skalkas, nojsa

gap gaper, skrikhals, stolle, tok

gapestokk skampåle

gardinpreken sparlakansläxa

garn även: tråd

gartner trädgårdsmästare

gartneri handelsträdgård

gasje (gage) lön

1. **gasse** gåse, gåskarl

2. **gasse sig** badda sig

gaupe lo, göpa

gautjuv (gavtyv) skälm

geberde sig *g* bära sig åt, bete sig, åbäka sig

gebe´t *g* område

geby´r *g* avgift, arvode, lösen

geil *g* kättjefull

geipe göra grimaser; hänga läpp, visa sur uppsyn

geistlig *g* andlig; **-het** prästerskap

geit (gjet) get; **-rams** liljekonvalje

gele´d *g* led

gelender *g* ledstång, räcke, staket

gemytt *g* sinne(lag)

generalförsamling *g* allmänt möte, (bolags)stämma

geråde *g* råka; lända

geskjeftig *g* beskäftig

gevant *g* dräkt; draperi

gevinst *g* vinst

gi, give (gav, gitt) : gi sig jämra sig; slå sig (om trä)

gide *g* **(gad, gidet)** gitta, vilja; **jeg gad vite, om** jag undrar om; **gid jeg måtte** o att jag finge, kunde; **(å) gid!** å! ånej!

gild grann, präktig

fæl otäck, ful

fælen rädd, hemsk till mods

færing (firæring) båt med två par åror

fødebygd (-stavn) födelsebygd

føderåd undantag, födoråd

fødestavn födelsebygd

fødselsstiftelse barnbördshus

føk (fauk) føket (: fyke yra)

føle känna; **følelse** känsla; känsel

1. **før** fyllig, korpulent, grovt byggd

2. **før** förrän, innan

fører ledare

føring last, frakt; ledning

førr, førti (fyrti, fyrretyve) fyrtio

først: fra f. av från början

førstning : i f-en i början

føye ge efter; rätta sig efter

føyelig foglig, medgörlig; förlig (om vind)

føyke snöyra

G

gal (galen) galen; **gal(en)skap**

galfrans galenpanna

galla gala: **i full g.**

gamme kåta

gamp hästkrake, kamp

1. **gane** gom

2. **gane** rensa fisk

gang även: förstuga, farstu

gangspill vindspel

ganske alldeles, helt, mycket

gantes skämta, skalkas, nojsa

gap gaper, skrikhals, stolle, tok

gapestokk skampåle

gardinpreken sparlakansläxa

garn även: tråd

gartner trädgårdsmästare

gartneri handelsträdgård

gasje (gage) lön

1. **gasse** gåse, gåskarl

2. **gasse sig** badda sig

gaupe lo, göpa

gautjuv (gavtyv) skälm

geberde sig *g* bära sig åt, bete sig, åbäka sig

gebe´t *g* område

geby´r *g* avgift, arvode, lösen

geil *g* kättjefull

geipe göra grimaser; hänga läpp, visa sur uppsyn

geistlig *g* andlig; **-het** prästerskap

geit (gjet) get; **-rams** liljekonvalje

gele´d *g* led

gelender *g* ledstång, räcke, staket

gemytt *g* sinne(lag)

generalförsamling *g* allmänt möte, (bolags)stämma

geråde *g* råka; lända

geskjeftig *g* beskäftig

gevant *g* dräkt; draperi

gevinst *g* vinst

gi, give (gav, gitt) : gi sig jämra sig; slå sig (om trä)

gide *g* **(gad, gidet)** gitta, vilja; **jeg gad vite, om** jag undrar om; **gid jeg måtte** o att jag finge, kunde; **(å) gid!** å! ånej!

gild grann, präktig

gilde kalas

gispe (gjespe) flämta, flåsa

gissel gisslan

gitter galler

gjalle skalla, genljuda

1. **gjeld** skuld

2. **gjeld (prestegjeld)** pastorat

gjelde (gjaldt l. **galdt, gjeldt)** gälla

gjemme (gjømme) gömma

gjemsel gömställe

gjen- i ssg.: åter-, mot-, ömse-

gjenbo granne (som bor mitt emot)

gjenferd vålnad, spöke

gjenfødelse pånyttfödelse

gjenganger vålnad, spöke

gjenge (skruv)gänga; med; gångjärn; gång, förlopp

gjengjelde vedergälla, ersätta, besvara

gjensidig ömsesidig

gjensitter kvarsittare

gjenstand föremål

gjensyn återseende; **på g.!** adjö! vi ses igen!

gjenta(ge) upprepa

gjenvor´dighet vedervärdighet

gjerd gärning; **på annor g.** på annat sätt

gjerde *jǣrə* gärdesgård, stenmur

gjerrig girig, snål

1. **gjete, gjæte** *jētə* valla; **gjeter(gutt)** vallpojke

2. **gjete (gjeti) : høre g.** höra omtalas

gjette gissa

gjev, gjæv *ē* ypperlig

gjure omgjorda, surra

gjuv djup klyfta (i fjäll)

gjær jäst

1. **gjære : i g.** i görningen

2. **gjære** jäsa

gjø (-dde) skälla

gjøgl, gjøn gyckel

gjøre (meget) av noe bry sig om, hålla av; **g. noe med** vara med om, deltaga i ngt; **g. det av med noe** göra slut på något

gjørme dy, gyttja

gjørtler gördelmakare

gjøs (: gyse rysa)

glam *ă* hundskall

glane glo

glassøye emaljöga

glavin glaven, svärd

glemme (glømme) glömma; **gå i g.** falla i glömska

glente glada

gleppe (glapp, glippet) svika; slå fel, gå om intet

gli(d) : komme, få på g. komma, få i gång

glidebane kana, isbana

glime *ī* lysa matt

glimre lysa, glänsa; bravera

glinse glänsa

glip fiskhåv

glip(e) springa, smal öppning

glipp : gå g. av noe gå miste om

glire knipa samman ögonen

glise le, fnissa

glissen gles

glitte glätta **(glittet papir)**

glo (pl. **glør**) glöd

gloende glödande

glunt pojke

glup duktig, präktig, ståtlig

glupsk ilsken, argsint

gløgg rask, kvick, snartänkt

gløtt (glytt) titthål; **på g.** på glänt

gløtte (glytte) kika, titta; öppna på glänt

gnaske mumsa, knapra

gnave (gnage) gnaga, knapra; kälta, gnata

gnaven trumpen, gnatig, vresig, misslynt, knarrig

gnier gnidare, snålvarg

gnikke gnida, gnugga

gnåle gnälla, kvida

godlidende godmodig, snäll, hygglig

godslig *gωss-* godmodig, vänlig

godsnakke språka förtroligt, lirka

godtgjøre bevisa, ådagalägga

gold ofruktsam; ofruktbar

gomle *ω* mumsa, tugga med slutna läppar, med tandköttet

gotte sig roa sig (för sig själv)

gotter godsaker

gov *å* virvel, rök, sky (jfr **gyve)**

gram förbittrad

grams: i g. för alla vindar, hit och dit

gramse hugga för sig

grandgi´velig tydlig; noga, precis

granske forska

grassa´t: gå g. springa omkring och ställa till ofog

graut gröt

graver dödgrävare, kyrkvaktmästare

grei redig, rejäl, klar; enkel; **det er ikke greit** det är icke lätt

1. **greie** ordning, besked, reda; redskap, tillbehör

2. **greie** reda ut, få i stånd, klara, rå med, **g. med noget** styra och ställa; **g. sig** reda sig, gå bra

grend bygd

gresk grekisk

gresse beta

gresskar pumpa

gretten sur, trumpen

grevlinghund tax

gribb gam

griff grip

griffel även: pistill

grim *ĭ* ful

grin gnäll; **grine** öppna sig, gapa; lipa, gräla; **grinet** grinig

grinaktig löjlig, skojig

grisk *ĭ* begärlig, girig

grissen gisten

gro växa; läkas

gror grodd, gröda

grosse´rer grosshandlare

gru rysning, fasa

grube (gruve, grue) gruva

1. **grue** (öppen) spis, eldstad, härd

2. **grue (-dde)** rysa, fasa

gruelig fasansfull, hemsk

grugg grums, kaffesump

grum (grom) grym; duktig

grunnet på grund av

grusom grym

gru(v)e framstupa **(ligge g., kaste sig g. ned)**

grynne nå botten; vada, pulsa i snön

grynte grymta

grådig glupsk

grøft dike

grønnskolling ”gröngöling”, pojkvalp

grønnsvær gräsvall, gräsmatta

grøsse rysa

gufs vindil, kall blåst

gulv golv; **-teppe** matta

gusten grå, blek, gulblek, vissen, glåmig

gutt pojke

gyde (inn-, utgyde), se **gyte**

gyllenlakk lackviol

gynge *jyŋə* gunga

gyse (gjøs, gyst) rysa, hisna

gyte (gjøt, gytt) gjuta, hälla; lägga rom, leka

gyve (gauv, gjøvet) virvla, driva

gå for sig försiggå, äga rum

gå i stå köra fast

gårdbruker hemmansägare, lantbrukare

gåre stripa, ådra (i sten, fjäll); årsring (i trä)

gåseøyne anföringstecken

H

hage betesmark, hage; trädgård

hale svans, stjärt

halling norsk folkdans

halsbetennelse halsfluss

halunk´ skälm

ham *ă* hamn, skepnad; skinn

ham *ă* honom

hamle op mäta sig

hammer även: brant fjällvägg

hams fnas, nöthylsa

han *ă* hanne, hane

handling även: akt (i skådespel)

1. **hane** tupp

2. **hane** kran

haneben: gjøre h. for (til) noen göra ngn sin kur, slå sina lovar för ngn

hang hänge; benägenhet, böjelse

hardfør *hār-* hård, härdad

hardhaus *hār-* tjurskalle

harke harska sig, harkla

harm vredgad, harmsen

har´peis, har´piks kåda; harts

harsele´re gyckla, skämta

harsk härsken

hatteskygge brätte

haug hög, kulle

hauk hök

hauke hojta

haus skalle

havblikk spegelblankt vatten vid vindstilla, stiltje; **-gula** havsvind; **-rokk** yrande havsskum

have trädgård

havn hamn

havnegang bete(smark)

hefte hindra, sinka

hegle *ĕ* häckla

hegn gärdesgård, stängsel, inhägnad, häck; (planterad) skog

grynne nå botten; vada, pulsa i snön

grynte grymta

grådig glupsk

grøft dike

grønnskolling ”gröngöling”, pojkvalp

grønnsvær gräsvall, gräsmatta

grøsse rysa

gufs vindil, kall blåst

gulv golv; **-teppe** matta

gusten grå, blek, gulblek, vissen, glåmig

gutt pojke

gyde (inn-, utgyde), se **gyte**

gyllenlakk lackviol

gynge *jyŋə* gunga

gyse (gjøs, gyst) rysa, hisna

gyte (gjøt, gytt) gjuta, hälla; lägga rom, leka

gyve (gauv, gjøvet) virvla, driva

gå for sig försiggå, äga rum

gå i stå köra fast

gårdbruker hemmansägare, lantbrukare

gåre stripa, ådra (i sten, fjäll); årsring (i trä)

gåseøyne anföringstecken

H

hage betesmark, hage; trädgård

hale svans, stjärt

halling norsk folkdans

halsbetennelse halsfluss

halunk´ skälm

ham *ă* hamn, skepnad; skinn

ham *ă* honom

hamle op mäta sig

hammer även: brant fjällvägg

hams fnas, nöthylsa

han *ă* hanne, hane

handling även: akt (i skådespel)

1. **hane** tupp

2. **hane** kran

haneben: gjøre h. for (til) noen göra ngn sin kur, slå sina lovar för ngn

hang hänge; benägenhet, böjelse

hardfør *hār-* hård, härdad

hardhaus *hār-* tjurskalle

harke harska sig, harkla

harm vredgad, harmsen

har´peis, har´piks kåda; harts

harsele´re gyckla, skämta

harsk härsken

hatteskygge brätte

haug hög, kulle

hauk hök

hauke hojta

haus skalle

havblikk spegelblankt vatten vid vindstilla, stiltje; **-gula** havsvind; **-rokk** yrande havsskum

have trädgård

havn hamn

havnegang bete(smark)

hefte hindra, sinka

hegle *ĕ* häckla

hegn gärdesgård, stängsel, inhägnad, häck; (planterad) skog

hei hed; **-lo** ljungpipare

heire häger

heise hissa

hekkbåt, -jolle akterjulle

hekle virka

hekseskudd ryggskott

hekte hake, hyska

helbred hälsa

helde (fot)bindsle

heldig lycklig; **-vis** lyckligtvis

hele dölja (tjuvgods)

1. **hell** tur, lycka, framgång

2. **hell** sluttning, lutning **helle** luta

hellige ägna

helt *ĕ* hjälte

helt *ē* ganska; **h. til** ända till

hempe ögla, stropp

hendt : han er like h. om (med) det det gör honom detsamma, det är honom likgiltigt

hengedynn dy, gungfly

hengekøye hängmatta

hengsel gångjärn

henhold *ĕ* **: i h. til** under hänvisning till, i överensstämmelse med, enligt

henholdsvis respektive

henne borta

henrette *ĕ* avrätta

henrivende *ĕ* hänförande

hensikt *ĕ* avsikt, uppsåt, syfte, ändamål; anslag

hensiktsmessig ändamålsenlig, lämplig

hensovet *ĕ* avsomnad

henstå *ĕ* anstå, bero; stå stilla, vila

hensykne *ĕ* förtvina

hensyn *ĕ* anseende

hentæres *ĕ* (för)tvina

henved *ĕ* inemot, nära

her´hen, her´til hit

hermetikk´ konserver

herremann storbonde, patron

hespe (s.) garnvinda; garnhärva; (v.) haspla

heslig ful, otäck, anskrämlig

hev (hæv) duktig; nyttig

heve höja, lyfta; upphäva, upplösa, avbryta

hevn hämn; **hevne** hämna

hi ide; gryt

hige (hike) åtrå, eftersträva längta, fika efter

hikste snyfta

hilde snärja in, fjättra (jfr **uhildet)**

hildre resa sig (om ting som i disig luft synas större än de äro); **hildring** hägring

hilsen hälsning

himmelegn väderstreck

hinann´en varandra

hinke halta, linka

hinsides på andra sidan (om)

hisset, hist därborta

hissig hetsig

1. **hive (heiv** eller **hivde, hivd)** kasta, vräka, slänga; hala, draga; lätta ankar

2. **hive** pusta, andas tungt

hjalp, hjulpet (: hjelpe)

hjalt fäste (på svärd o. d.)

hjell ställning för att torka fisk

hjelpeprest pastorsadjunkt

hjem *ĕ* **(heim)** hem

hjemle berättiga, bestyrka

hjemlig inhemsk, som tillhör hemmet; hemtrevlig, förtrolig

hjemmel hemul, stöd, bevis **(gi h. for)**

hjemmelsmann hemulsman, sagesman

hjemstavn hemort, fosterbygd

hjemve hemlängtan

hjernespinn hjärnspöke, feberfantasi

hjørne hörn; **være i det rette h.** i gott lynne

hode *ω* huvud; **-kulls** huvudstupa; **-tullet** yr, förvirrad

hoff hov

hoffer´dig högfärdig

hofte höft

1. **hold** hull, kött

2. **hold** lag, grupp, kurs, omgång

holde (holdt, holdt) även: sikta; **h. for** umgälla, kläda skott, sota för ngt

holdt! halt!

1. **holk** doppsko

2. **holk** bytta, kar; gammalt skepp

holke, se **hålke**

hoppe sto, märr

hornkveg nötkreatur

hose *ω* (lång) strumpa

hospital sjukhus, lasarett, fattighus

hoven *å* svullen; hög, uppblåst, övermodig, bonddryg; **h. person** översittare

hove´re sig vara dryg, skryta (jfr **hoven**)

hoveri dagsverk (bönders och torpares)

hovmod *håvv-* högmod

hovne svullna, bulna

hu (hug) hug, håg, lust; **komme i hu** komma ihåg

hubro (berg)uv

hue huva, mössa (jfr **lue**)

hu(g)e behaga

hugge trösta

huggert huggvärja; kort, bred sabel

huggestabbe huggkubb

huggtann bete

huie susa; ropa högt, hojta

hul (hol) ihålig, dov

hule håla, grotta

hulke snyfta

hull (hol) hål

hullet med hål i, full av hål

hulter til bulter huller om buller

humpe *ω* linka, luffa

humre *ω* gnägga (belåtet)

hundedagene rötmånaden

hunn *u,* hunndyr hona

hur´lumhei, hus´komhei spektakel

hurtig snabb; fort

hurtigtog snälltåg

hurv : hele hurven alltihopa

husflid hemslöjd

1. **huske** komma ihåg

2. **huske** gunga, hissa

husleie hyra; **-lyden** husfolket; **-lærer** informator; **-mann** torpare, småbrukare; **-mannsplass** torp; **-råd** huskur

hvelv(ing), kvelv valv, botten av en båt

hveps (veps) geting

hvetebrødsdager smekmånad

hvine (gall)skrika, gnälla, gnissla; **hvinende** gäll, öronskärande

hvirvel hals-, ryggkota

1. **hvis (: hvem)** vems, vars

2. **hvis** om, ifall

hvisle (visle) väsa

hvitte (kvitte) vitrappa

hvitveis (kvitveis) vitsippa

hvor var; huru

hvordan hurudan; huru

hygge trevnad, trivsamhet

hyggelig trevlig

hyl tjut, skrän; **hyle** tjuta

hyllest (hyldest) hyllning, ynnest

hyll fläder

hylle hölja

hylster hölje, hylsa

hynne (hynde) hyende, dyna, kudde

hyppe kupa

hyppig ofta förekommande, vanlig, tät

hyrde *ȳ* herde

1. **hyre** tjänst på fartyg; **ha sin fulle h. med noe** ha fullt sjå med något

2. **hyre** omgång kläder (för sjöfolk)

hyse kolja

hyssing segelgarn, snöre

1. **hytte** hydda, koja, (turist-)stuga; (rök)hytt; masugn

2. **hytte** akta, vårda; **h. sig** taga sig till vara

hå efterslåtter

håg hög

hål bal

hålke halka

håndferdig händig

håndgjerning slöjd, handarbete

håndheve upphjälpa, styrka

håp (håb) hopp

hårdfør *hår-,* se **hardfør**

hås (hes) hes

hæl *ē* klack; tjuderpåle

hærverk åverkan, ödeläggelse

hæv *ē,* se **hev hø** (rund) fjälltopp

høl fördjupning i en bäck eller flod, göl

hølje ösa, störta ned (om regn)

høst skörd; **høste** skörda

1. **høve** tillfälle

2. **høve** passa; **-lig** passande

høvel hyvel

1. **høy** hö

2. **høy** (s.) höjd; (a.) hög

høymodig högsint, ädel

høyne höja

høyonn höbärgning

høyskole (oftast) folkhögskola

høytjuge (høtyv) hötjuga, högaffel

I

iallfall åtminstone

ifølge *g* enligt

igjen kvar

igle blodigel

ihu(g) : komme i. komma ihåg

ilter ilsken, hätsk, het (om huvudet), passionerad

hvine (gall)skrika, gnälla, gnissla; **hvinende** gäll, öronskärande

hvirvel hals-, ryggkota

1. **hvis (: hvem)** vems, vars

2. **hvis** om, ifall

hvisle (visle) väsa

hvitte (kvitte) vitrappa

hvitveis (kvitveis) vitsippa

hvor var; huru

hvordan hurudan; huru

hygge trevnad, trivsamhet

hyggelig trevlig

hyl tjut, skrän; **hyle** tjuta

hyllest (hyldest) hyllning, ynnest

hyll fläder

hylle hölja

hylster hölje, hylsa

hynne (hynde) hyende, dyna, kudde

hyppe kupa

hyppig ofta förekommande, vanlig, tät

hyrde *ȳ* herde

1. **hyre** tjänst på fartyg; **ha sin fulle h. med noe** ha fullt sjå med något

2. **hyre** omgång kläder (för sjöfolk)

hyse kolja

hyssing segelgarn, snöre

1. **hytte** hydda, koja, (turist-)stuga; (rök)hytt; masugn

2. **hytte** akta, vårda; **h. sig** taga sig till vara

hå efterslåtter

håg hög

hål bal

hålke halka

håndferdig händig

håndgjerning slöjd, handarbete

håndheve upphjälpa, styrka

håp (håb) hopp

hårdfør *hår-,* se **hardfør**

hås (hes) hes

hæl *ē* klack; tjuderpåle

hærverk åverkan, ödeläggelse

hæv *ē,* se **hev** **hø** (rund) fjälltopp

høl fördjupning i en bäck eller flod, göl

hølje ösa, störta ned (om regn)

høst skörd; **høste** skörda

1. **høve** tillfälle

2. **høve** passa; **-lig** passande

høvel hyvel

1. **høy** hö

2. **høy** (s.) höjd; (a.) hög

høymodig högsint, ädel

høyne höja

høyonn höbärgning

høyskole (oftast) folkhögskola

høytjuge (høtyv) hötjuga, högaffel

I

iallfall åtminstone

ifølge *g* enligt

igjen kvar

igle blodigel

ihu(g) : komme i. komma ihåg

ilter ilsken, hätsk, het (om huvudet), passionerad

iltrende (rød) skärande, skrikande (röd)

imellom mellan; emellanåt, ibland

imens´ medan, under det att; emedan; under tiden

imidlertid emellertid, under tiden

imøtegå hejda; bemöta, vederlägga

imøtekomme tillmötesgå

ingen även pl.: inga

innbo bohag, lösöre, husgeråd

innelukke *ω* hage, inhägnad

innestå (an)svara för, garantera

innful illmarig

innhente hinna upp; taga igen

innlatende inbjudande

innlate sig med ge sig i lag med

innlemme införliva

innlysende tydlig, påtaglig

innpass insteg

innpode (-pote) ympa

innrømme medgiva, erkänna

innsig inströmmande mot land av ett fiskstim

innsigelse invändning, gensaga; jäv; reservation

innskudd (innskott) insättning (i bank o. d.)

innskytelse ingivelse, impuls

innsten´dig enträgen

innstille hemställa, föreslå; anmäla; **-ing** (tjänste)förslag

inntegne (låta) anteckna, anmäla

inntekt inkomst

innvie (in)viga

innvilge samtycka till, bifalla; **-ning** bifall, förord

innvoller inälvor

innynde sig ställa sig in

interessentskap bolag, konsortium

irettesette tillrättavisa, snäsa

irisk hämpling

irr (eir) ärg

is även: glass

isengrå (åld.) blågrå, järngrå

isenkremmer (åld.) järnvaruhandlare

islett inslag, väft

isse hjässa

isslag isskorpa

ista´(d), iste´(d) nyss, för en stund sedan

istedenfor (i stedet for) i stället för

isæ´r i synnerhet

J

jag jäkt, brådska, fart; fjäsk; ilning

jakke kavaj, rock

jamen sannerligen

jask(eri) hafs, fusk

jeksel (pl. **jeksler**) oxeltand

jevn (jamn) enkel, rättfram; ordinär, obetydlig, ringa

jevnaldrende jämnårig

jevnlig vanlig; ofta

jog, vanl. **jagde (: jage)**

jonsok *jωns´åk* midsommar

iltrende (rød) skärande, skrikande (röd)

imellom mellan; emellanåt, ibland

imens´ medan, under det att; emedan; under tiden

imidlertid emellertid, under tiden

imøtegå hejda; bemöta, vederlägga

imøtekomme tillmötesgå

ingen även pl.: inga

innbo bohag, lösöre, husgeråd

innelukke *ω* hage, inhägnad

innestå (an)svara för, garantera

innful illmarig

innhente hinna upp; taga igen

innlatende inbjudande

innlate sig med ge sig i lag med

innlemme införliva

innlysende tydlig, påtaglig

innpass insteg

innpode (-pote) ympa

innrømme medgiva, erkänna

innsig inströmmande mot land av ett fiskstim

innsigelse invändning, gensaga; jäv; reservation

innskudd (innskott) insättning (i bank o. d.)

innskytelse ingivelse, impuls

innsten´dig enträgen

innstille hemställa, föreslå; anmäla; **-ing** (tjänste)förslag

inntegne (låta) anteckna, anmäla

inntekt inkomst

innvie (in)viga

innvilge samtycka till, bifalla; **-ning** bifall, förord

innvoller inälvor

innynde sig ställa sig in

interessentskap bolag, konsortium

irettesette tillrättavisa, snäsa

irisk hämpling

irr (eir) ärg

is även: glass

isengrå (åld.) blågrå, järngrå

isenkremmer (åld.) järnvaruhandlare

islett inslag, väft

isse hjässa

isslag isskorpa

ista´(d), iste´(d) nyss, för en stund sedan

istedenfor (i stedet for) i stället för

isæ´r i synnerhet

J

jag jäkt, brådska, fart; fjäsk; ilning

jakke kavaj, rock

jamen sannerligen

jask(eri) hafs, fusk

jeksel (pl. **jeksler**) oxeltand

jevn (jamn) enkel, rättfram; ordinär, obetydlig, ringa

jevnaldrende jämnårig

jevnlig vanlig; ofta

jog, vanl. **jagde (: jage)**

jonsok *jωns ´åk* midsommar

jordbunn *jωr-* jordmån

jordbær *jωr-* smultron, jordgubbar

jorde *jωrə* gärde

jordlodd *jωr-* jordlapp, täppa

jordmor *jωr-* barnmorska

jorte idissla

jotun *å* (pl. **jotner**) jätte

juks *ω* strunt, smörja, jox

jule prygla; **-ing** stryk, smörj

jus *ŭ* juridik

juv djup klyfta, rämna i berg

jyde jyllänning

jysk *y̆* jylländsk

jål pjosk; **jåle (sig)** sjåpa sig

jålet fjollig, sjåpig, pjoskig

jærtegn under

jøde jude

K

kaba´l patiens

kahytt´ hytt

kake bakelse; smörkaka

kakkelovn kamin

kakstryke låta slita spö

kall gubbe

kalvekryss krås

kammers (säng)kammare

kamp fjälltopp; gråsten

kampestein stenblock, gråsten

kane (västl.) släde

kappe även: hårklädsel, hätta, (spets)mössa för fruntimmer

kappes tävla

karamell bränt socker; **-pudding** brylépudding

karnapp' utbyggnad med fönster, burspråk

kapsei´se kantra; köra omkull; kasta om (om vinden)

kaputt´ sönder, i kras

kar kärl

karakter även: betyg, vitsord

karbona´de pannbiff

kare skrapa, raka (åt sig); kava med armarna

karrig (da.) snål, knusslig

karse krasse

karslig karlaktig

karuss´ ruda

kaskjett´ mössa med skärm

kasse låda, lår, skrin, fack, holk

kateket pastorsadjunkt

kattepine trångmål, knipa, klämma

kaudervelsk rotvälska

kausjon borgen; **-ere** gå i borgen; **-ist** borgensman

kaut stolt, övermodig, kavat

kav förstärkande: **k. råtten** genomrutten, **k. drukken** döddrucken, **k. fant** utfattig, **k. dansk** alltigenom dansk

kavai ett slags reskappa

kave även: arbeta, sträva, jäkta

kavring skorpa

keitet *k* tafatt, bortkommen

kemner *k* ungef. stadskamrerare, stadsfogde

kikkert kikare

kilde källa (i bildlig bet.; jfr **kjelde); -vell** källsprång

jordbunn *jωr-* jordmån

jordbær *jωr-* smultron, jordgubbar

jorde *jωrə* gärde

jordlodd *jωr-* jordlapp, täppa

jordmor *jωr-* barnmorska

jorte idissla

jotun *å* (pl. **jotner**) jätte

juks *ω* strunt, smörja, jox

jule prygla; **-ing** stryk, smörj

jus *ŭ* juridik

juv djup klyfta, rämna i berg

jyde jylländning

jysk *y̆* jylländsk

jål pjosk; **jåle (sig)** sjåpa sig

jålet fjollig, sjåpig, pjoskig

jærtegn under

jøde jude

K

kaba´l patiens

kahytt´ hytt

kake bakelse; smörkaka

kakkelovn kamin

kakstryke låta slita spö

kall gubbe

kalvekryss krås

kammers (säng)kammare

kamp fjälltopp; gråsten

kampestein stenblock, gråsten

kane (västl.) släde

kappe även: hårklädsel, hätta, (spets)mössa för fruntimmer

kappes tävla

karamell bränt socker; **-pudding** brylépudding

karnapp' utbyggnad med fönster, burspråk

kapsei´se kantra; köra omkull; kasta om (om vinden)

kaputt´ sönder, i kras

kar kärl

karakter även: betyg, vitsord

karbona´de pannbiff

kare skrapa, raka (åt sig); kava med armarna

karrig (da.) snål, knusslig

karse krasse

karslig karlaktig

karuss´ ruda

kaskjett´ mössa med skärm

kasse låda, lår, skrin, fack, holk

kateket pastorsadjunkt

kattepine trångmål, knipa, klämma

kaudervelsk rotvälska

kausjon borgen; **-ere** gå i borgen; **-ist** borgensman

kaut stolt, övermodig, kavat

kav förstärkande: **k. råtten** genomrutten, **k. drukken** döddrucken, **k. fant** utfattig, **k. dansk** alltigenom dansk

kavai ett slags reskappa

kave även: arbeta, sträva, jäkta

kavring skorpa

keitet *k* tafatt, bortkommen

kemner *k* ungef. stadskamrerare, stadsfogde

kikkert kikare

kilde källa (i bildlig bet.; jfr **kjelde); -vell** källsprång

kilden kittlig; kitslig; ömtålig; grannlaga

kildre kittla; smickra, reta

kile kittla; **kilen** kittlig

killing getkid, killing

kiltre op skörta upp (en kjol e. dyl.)

1. **kim(e)** *ī* grodd

2. **kime** *ī* kimma, ringa (i kyrkklocka

kim(m)ing synrand, horisont

kingel spindel

kinnhest örfil

kino biograf

kipe vidjekorg (att bära pà ryggen)

kirkesanger organist, kantor; **-tjener** kyrkvaktare

kirkeverge *-rg-* kyrkovärd

kittel (arbets)blus

kjapp kvick, ordrapp, munvig

kjed (kei) ledsen, trött

kjede kedja

kjede sig ledas, ha tråkigt

kjedelig ledsam, tråkig

kjedsom(melig) ledsam, långtrådig

kjekk även: rask, duktig; frisk, kry; söt, rar

kjekle (kjegle) käbbla, gräla

kjel kittel, ångpanna

kjelde källa (i egentl. bet.; jfr **kilde**)

kjell, se **tjeld**

kjeller följetong under strecket

kjeltring bov, slyngel

kjemme kamma (med finkam)

kjempe även: jätte

kjennelse dom, utslag

kjensel igenkännande; **dra k. på noen** igenkänna

kjensgjerning faktum

kjepp påk; käpp

kjerr dunge, snår

kjerte ljus

kjertel körtel

kjeve käke; käft

kjevle kavle, brödkavel; stock

kjole frack; klänning

kjolesett frackkostym

kjæle *ē* smeka; **-degge** kelgris, guldgosse

kjælen *ē* smeksam

kjære sig om fråga efter, bry sig om

kjæreste fästman, fästmö

kjærlighet kärlek

kjærtegne smeka

kjøkken kök

kjølig kylig, sval

kjøling svalka, sval fläkt

kjølne(s) kallna, svalna

kjør, pl. (**: ko**) kor

kjøre åka

kjørel träkärl, laggkärl

kjøretøy åkdon

kjøter byracka; slusk

kjøttkraft buljong, köttspad

klam *'a**** fuktig, däven

klammeri bråk, krakel

klapperslange skallerorm

klapse smiska, smälla

klatre klättra, kravla

klatt klick, klump; bläckplump; **hele klatten** hela alltet, hela klungan

klatte kludda, plumpa; **k. bort** plottra bort

klebe klistra fast, klibba

kleberste(i)n täljsten

kledning *ē* klädsel, dräkt

klegg bröms

kleiv (brant, svårtillgänglig) backe

klekk svag, spenslig, späd, mjuk

klekkelig avsevärd, betydlig

klem *ĕ* **: på k.** på glänt

klepp klump, black

klimpre klinka, knäppa

kline klena, smeta

klinger gäll

klink : spille (slå) k. singla slant

klippfisk (klepp-) kabeljo

klissen smetig, klibbig

klodrian fuskare, klump, tölp, dumbom, drummel

klopp spång

klore klia, riva, klösa

kloss tätt intill

klosset klumpig, drumlig, ovig, tafatt; avig

klov *ω* klöv

kludder klotter; fusk, slarv; **kludre** klottra; fuska

klukk *ω* klunk

klukke *ω* klunka; skrocka; sjunga

klummer *ω* kvav, kvalmig

klunger *ω* nyponbuske

kluntet klumpig, otymplig klunsig

kluss klotter; fusk, slarv; **klusse** klottra; fuska

klut lapp; **kluter** lumpor

klynge klunga, hop; klase

klynke gnälla, kvida, pjunka

klyve (klyvde l. **kløv, kløvet)** kliva, klättra

klø klia, klå

kløft klyfta, rämna

kløkt klokhet, skarpsinne

klønet valhänt, klumpig

kløpper baddare

klør pl. **(: klo)** klor

kløyve (kløve) klyva

knagg krok, pinne; knagg; spak

knakk (: knekke) brast

knark vresig karl, knarr

knart (knatt) bergknöl, bergknalle

knase knastra, krasa (mellan tänderna)

knaus bergknöl, bergknalle, topp

knebel kläpp; munkavle

kneik krök

kneise gå med högburet huvud, gå, sitta rak; resa sig stolt

knekt karl, dräng, pojkvasker, grabb, slyngel knele knäböja

knikse niga lätt

knipe även: knycka; **k. ut** smita (bort)

kniplinger *ĭ* knypplade spetsar

knippel klubba, knölpåk

knipse knäppa

knirke knarra, gnissla

knise fnittra, flina

knitre prassla, spraka, knastra

knokkel kota, ben

knoklet knotig

knoll klump; bergknalle; jordkoka; knöl; drummel

knort knöl

knortet knölig, knagglig

knot tillgjort, förkonstlat tal

knudret knottrig, skrovlig, knagglig, knotig

knue (knoe) knoge

knuge (knuke) trycka, pressa, krama, klämma

knurre knorra, knota

knuse (för)krossa, krama sönder; **knusende** förstärkande: **k. likegyldig** komplett likgiltig, **k. rolig, k. tørr**

kny knysta

knyst knast, kvist (i trä); knöl; valk under foten

knøs pojke, parvel

kobbe säl(hund)

kobber koppar; kopparstick

koffert (kuffert) ω kappsäck

kogle trolla, öva trolldom

kokke(pike) köksa

kolbrenner, -svier kolare

kold (kald) *kåll* kall; **koldt bord** smörgåsbord

koldfeber frossa

koll topp, hjässa; rund fjälltopp

kollbøtte : slå k. slå kullerbytta

kollet skallig, utan horn

komfy´r spis

komma´ger lappskor

1. **komme** ankomst

2. **komme : k. efter** komma underfund med; **k. ut av det** reda sig

kommi´s bodbetjänt

kommode byrå

kondisjonert (ålderd.) i goda villkor, förnäm

kone ω gift kvinna, hustru

kongle (tall- gran)kott

kope gapa, glo

Kopi´blyant anilinpenna

kopp även: träskål, träkärl

kopper koppor; **sorte k.** smittkoppor

korn säd

kornblå blåklintblå

kornblomst blåklint

kornmark sädesfält

kornmo(d) kornblixt

korps *kårps* kår

korsa´r fribytare, kapare, sjörövare

kort *å* karta

kose sig trivas, ha det trevligt

koselig trevlig

1. **kost** ω kvast, viska; **koste** borsta

2. **kost** *å* utgift, omkostnad **(k. og tæring)**

koster ting, tillhörigheter; tjuvgods

kostgjenger matgäst

kostskole helpension, internat

kott kyffe, skrubb

krabask´ karbas

krabbe kravla

kraft även: spad, buljong

krakk stol utan ryggstöd, bänk, (större) pall

kranselag (-øl) taklagsöl

kransekake mandeltårta, krokan

kratt busksnår, småskog dunge

kraveben nyckelben

kre kräk

kreft kräfta (sjukdomen)

krefter, pl. (**: kraft**) krafter

kreke krypa

krem vispad grädde

kremmerhus strut

kremte harkla

kreppe krusa (håret)

kreps kräfta (djuret)

krible krypa, kravla; kittla

krik vrå, vinkel

krille kittla; klia

kring smidig, behändig; **-mælt** ordrapp, munvig

kringkasting rundradio

kringlet krokig

krisle kittla, sticka (inträns.)

kritt krita

kro sig kråma sig, pösa

krok även: vrå, hörn, vinkel

kronglet knotig, krånglig

krukke *ω* kruka, burk

krum *ω* krokig

1. **krumme** *ω* smula

2. **krumme** *ω* kröka; **k. sig** kråma sig

krutt krut

1. **kry** djärv, morsk, kavat, stursk, pigg

2. **kry** vimla, myllra, krymma

krybbe krubba

kryl puckel; **-rygget** puckelryggig

kryss kors

kryste trycka hårt, prässa, omfamna

kråkesølv glimmer

1. **krølle** (hår)lock; skrynkla

2. **krølle** krusa, locka

krøllhår tagel

krøpet (: krype, krøp l. **kraup)**

krøpling *ö* krympling

ku (ko), pl. **kyr** *ҳӯr,* **kuer (kjør)** ko

kubein koben (järnspett)

kue kuva

kukelu´re sitta och dåsa

kulant´ tillmötesgående, medgörlig

kulde köld; **-gysning** frossa

kuldskjær frusen, ömtålig för köld

1. **kule** jordkula; håla, brunn

2. **kule** blåsa upp; **kuling** hård vind, kultje

1. **kull** kull (djur); klass, grupp

2. **kull (kol)** kol

kulp håla, göl (i en älv)

kult kloss, rund stång (roderkult), (gris)kulting, **kulten** trind, knubbig

kumme spillkum; fisksump; bassäng

kummer bekymmer; **-lig** torftig, knapp, bedrövlig, bekymmersam

kun *ŭ* endast, bara

kunstig konstgjord, konstrik, konstnärlig

kunstkammer museum

kunstmaler målare, artist

kuppel kupol; kupa

1. **kurre** knut, fnurra

2. **kurre** kuttra

kursus (läro)kurs

1. **kurv (korg)** korg

2. **kurv** korv

kusine kvinnlig kusin

kuske kuscha, stuka

kusma påssjukan

1. **kutte** kåpa

2. **kutte (av)** kapa (av)

kvae kåda

kvabbe lake

kvakle fuska, kvacksalva

kvalm kvav; **være k.** ha kväljningar

kvalme kvälja

kvar lugn, tyst, stilla

kvas ris och stickor: **kvist og k.**

kvass (hvass) vass

kvast tofs; knippe, bukett; visp

kve fålla

kveg boskap, fänad

kvege vederkvicka

kveite helgeflundra

kvele (kvalte) kvälja, kväva, strypa, plåga; **kveles** storkna

kvelerslange boaorm, kungsorm

kvelstoff kväve

kvekke (kvakk, kvekket) och **kveppe (kvapp, kveppet)** rycka till (av skrämsel), spritta

kven (kvæn) finne i Nord-Norge

kverk strupe

kverve (kvarv, kvervet) förvända; försvinna

kvesse vässa

kveste genom olyckshändelse såra, skada, illa tilltyga

kvie (kvidde) klaga; gruva sig

kvi(g)e kviga

kvikk livlig, hurtig

kvine (kvein, kvinet) skrika (jfr **hvine**)

kvist vind(srum)

kvistkammer vindskupa

kyle kasta, slänga

kylling (kjukling *ŭ*) kyckling

kyndig kunnig

kyr *χȳr* pl. (: **ku** ko)

kyse liten mössa, kråka (för barn o. d.)

kåpe kappa

kår villkor, levnadsförhållanden; **-folk, -mann** undantagsägare

kårde värja

kåt livlig, yr, uppsluppen, okynnig

kølle *k* klubba

køllert *k* kyller

køy(e) *k* koj; hängmatta

køyne *χ* kvesa, blemma

L

labb ram, tass

1. **la(de) (-dde)** ladda; lasta

2. **lade** lada, loge; låda, skrin

lader later, åtbörder

ladested lastplats; mindre samhälle, köping

laft knut i en träbyggnad

lag sällskap; **i l.** tillsammans, gemensamt; **gå i l. med** ta itu med; **på lag** ungefär; **her på lag** häromkring

lagkake tårta

lagnad *lāg-* öde

lagting (den mindre) avdelning av Stortinget

lakke trippa; gå; (opers.) det lider (mot slutet)

lampefeber rampfeber

landemerke gräns

landgang landstigning

landligger sommargäst

lange räcka, nå

kvalm kvav; **være k.** ha kväljningar

kvalme kvälja

kvar lugn, tyst, stilla

kvas ris och stickor: **kvist og k.**

kvass (hvass) vass

kvast tofs; knippe, bukett; visp

kve fålla

kveg boskap, fänad

kvege vederkvicka

kveite helgeflundra

kvele (kvalte) kvälja, kväva, strypa, plåga; **kveles** storkna

kvelerslange boaorm, kungsorm

kvelstoff kväve

kvekke (kvakk, kvekket) och **kveppe (kvapp, kveppet)** rycka till (av skrämsel), spritta

kven (kvæn) finne i Nord-Norge

kverk strupe

kverve (kvarv, kvervet) förvända; försvinna

kvesse vässa

kveste genom olyckshändelse såra, skada, illa tilltyga

kvie (kvidde) klaga; gruva sig

kvi(g)e kviga

kvikk livlig, hurtig

kvine (kvein, kvinet) skrika (jfr **hvine**)

kvist vind(srum)

kvistkammer vindskupa

kyle kasta, slänga

kylling (kjukling *ŭ*) kyckling

kyndig kunnig

kyr *ɏȳr* pl. (: **ku** ko)

kyse liten mössa, kråka (för barn o. d.)

kåpe kappa

kår villkor, levnadsförhållanden; **-folk, -mann** undantagsägare

kårde värja

kåt livlig, yr, uppsluppen, okynnig

kølle *k* klubba

køllert *k* kyller

køy(e) *k* koj; hängmatta

køyne *ɏ* kvesa, blemma

L

labb ram, tass

1. **la(de) (-dde)** ladda; lasta

2. **lade** lada, loge; låda, skrin

lader later, åtbörder

ladested lastplats; mindre samhälle, köping

laft knut i en träbyggnad

lag sällskap; **i l.** tillsammans, gemensamt; **gå i l. med** ta itu med; **på lag** ungefär; **her på lag** häromkring

lagkake tårta

lagnad *lāg-* öde

lagting (den mindre) avdelning av Stortinget

lakke trippa; gå; (opers.) det lider (mot slutet)

lampefeber rampfeber

landemerke gräns

landgang landstigning

landligger sommargäst

lange räcka, nå

langeleik norskt långsmalt musikinstrument, **-spill (langspill)**

langtrukken *ω* långsam

laps snobb, grilljanne

last även: trävaror, timmer

la(te) (lot, latt) låta; underlåta; lämna; **la være** låta bli; **late som** låtsa; **late til** tyckas, se ut som om

latinskole (förr) högre gossläroverk

latter skratt, löje; **-lig** löjlig; **-mild** skrattlysten, flinig

laud (laudabilis) högsta betyget, A.

laug gille, skrå

lauparsko pjäksa

laurbær lager

lav (låg) låg, grund

1. **lave (lage)** laga, göra, ställa till

2. **lave** hänga i mängd, hänga och dingla **(lyse og l.)**

le (lo, ledd) skratta

lealaus (ledeløs) gänglig, skranglig, knäsvag

lebe (lepe, leppe, lippe) läpp

leddik liten låda, fack

lediggang sysslolöshet, dagdriveri

ledtog : være i l. med göra gemensam sak med

lefle tala, skämta lättfärdigt, hångla

lefse mjukt tunnbröd; **-kling** ”lefse” med smör på

leg olärd, illitterat, icke fackmässig, lekmanna-

lega´t testamentarisk gåva, donation

1. **legd** vindfälle; ställe på åkern, där säden lagt sig

2. **legd** rullföringsområde (vanl. motsv. en socken); fattigvårdsområde; **gå i (på) l.** gå på socknen, roten

le´geme kropp

1. **legg** veck

2. **legg** vad, underben

1. **lei** led, väg

2. **lei** led, ledsen; otrevlig, obehaglig

1. **leie (-t)** läger, bädd; läge

2. **leie (-n)** lega, hyra; (v.) hyra

3. **leie** (v.) leda

leier hyresgäst

leilending arrendator

leilighet lägenhet, tillfälle; förmåga; anledning; bostad

1. **leir (-en)** läger

2. **leir, ler (-et), leire** lera

leite landskapet inom synhåll; plats; tid; **ved dette l.** vid denna tid; **olsoksleite**

leketøy leksaker

lekte latta, ribba

lekter liten släpångare, lastpråm

lem *ĕ* läm, lucka; loft i uthus

lemfel´dig skonsam, lindrig

lempelig skonsam, lindrig

lemster styv i lederna (av arbete och ansträngning)

lende mark, terräng

lene luta

1. **lenges (lengte)** längta

2. **lenges** bli längre

lengsel längtan, trånad

lerk, lerketre lärkträd

lerret lärft, duk

lett färg; hy

le`ug vig, ledig, smidig

levemann vivör

lever : (tale fritt) ut fra leveren av hjärtat

leve´re leverera, lämna

levne lämna; **-ing** kvarleva

li fjällsluttning, backe

lidelse lidande

lidenskap lidelse

liflig *liff-* ljuvlig

ligervis (ålderd.) likaledes

ligne (likne) likna; **-ing** ekvation

1. **like** tycka om; **l. seg** trivas

2. **like** rakt, direkt

likefrem enkel, rättfram; rent av, rakt fram

likeglad, -gyldig, -sæl liknöjd, obekymrad

liketil enkel, lätt; rättfram, rejäl; rent av

likevekt jämnvikt

lime spö, kvast

linje rad (i tryck eller skrift)

linn len, mild; **-vær** mildväder

linnet linne (klädesplagget)

lintøy linne(tyg)

lire av veva av (ett musikstycke)

liredreier positivspelare

lirekasse positiv

liste smussla, smyga (sig), tassa

litt etter litt så småningom

livaktig livslevande

livd skydd

live skydda, skona

livkjole frack; **-salig** härlig; **-øre** födoråd, undantag

livskår levnadsvillkor

ljom *ω* klang

ljome *ω* klinga, ljuda; eka

ljore rökhål (i taket)

ljote (lyte): pres. **lyt,** imperf. **laut** måste (**han lyt vente** o. dyl.)

ljå lie

1. **lo** ludd; **-slitt** luggsliten; **loet** luddig

2. **lo (fjell-, heilo)** fjällpipare

3. **lo** otröskad säd

4. **lo (: le)** skrattade

1. **lodd, lott (-en)** lott, del, öde

2. **lodd (-et)** lottsedel, vinst, nummer i ett lotteri

1. **lodde** kasta lott; bortlotta

2. **lodde** loda; löda

lodden luden, ruggig, luddig

loff *ω* långsmal brödkaka av vetemjöl

loft övre våning, vind: tak (i ett rum)

loftskammer vindsrum, vindskontor

logre å vifta med svansen, fjäska

lokkefat karott

lomme *ω* ficka; **-bok** plänbok; anteckningsbok; **-tørkle** näsduk

los *ω* lots

loslitt (luslitt) luggsliten

lot (: la, late) lät, ämnade

lov *å* lag

lubben knubbig, rund

1. **lue** luva, mössa (jfr **hue**)

2. **lue (loge)** låga

luffe *ω* lova, lovera

luga´r (sov)hytt

luke luka, rensa

lukka´v *ω* hytt

1. **lukke** *ω* litet slutet rum; kyffe, vindskontor

2. **lukke** *ω* stänga; **l. opp** öppna; **l. inn** släppa in; **lukkes** frysa till (om vatten)

lukt *ω* rakt, direkt

lummer *ω* kvalmig; dov

lummerhete (-varme) *ω* kvalm

lumsk *ω* lömsk, försåtlig

lun lugn, läig, ljum, behagligt varm, tempererad, lagom

1. **lune** värma; skydda

2. **lune** (gott, dåligt) lynne; humor; nyck

lunefull, lunet nyckfull

lungebetennelse *ω* lunginflammation; **-tæring** lungsot

lunken *ω* ljum, kylslagen

lunte lunka, trava, luffa

lur listig, fyndig, slug

lure även: lyssna; smyga

lurendreier lurifax; svindlare, skojare

lurvet lurvig, trasig, luggsliten

lusing duvning, örfil

luske smyga; **l. av** drypa, lomma av; **l. sig fra (unda)** smita ifrån

lut, luten lutande, nedböjd

lutt (-en) luta

lutter idel

ly skydd (för regn och storm), skyddat ställe

lyd ljud; **slå til l.** äska ljud

lydhør som har fint öra, lyhört

lye lyssna

lykkes (lyktes, har lykkes) lyckas

lyn, lynild blixt

lyne blixtra

lyng ljung

lynnedslag åskslag

lys ljus; **-laden, -lett** ljuslagd

lysne ljusna

lysning glänta

lysskjær dager, skimmer

lystre ljustra

lytte lyssna

lyve (løy, løyet) ljuga

låg (pl. **læger**) nedfallet träd

låk usel, dålig, matt

låre fira ned

låve loge

lær läder; **-aktig** läderartad

lærenem läraktig

lød färg, hy

løe lada

løen = lodden

løgste *lökkstə* beskylla för lögn

1. **løkke (-n)** inhägnad, hage, gärde

2. **løkke (-n)** knut på rep, ögla, maska, snara

lønning avlöning

1. **løp** matsäckskorg

2. **løp** lopp, pipa

løpsk skenande; **løpe l.** skena

løve lejon

løvetann käringtand; maskros

løvspring, -sprett lövsprickning

løy loj, lat; **løye** lata sig, mojna (om vind)

løy, løyet (: lyve ljuga)

løybenk schäslong

løyen, løyerlig konstig, löjlig

løyer (pl.) skämt, upptåg, spektakel

løype skidspår

M

maddik, makk, mark mask

makelig bekväm, lätt

makker medspelare, parhäst;

makkverk fuskverk

makte orka med

maktstjålen kraftlös

1. **male** måla

2. **male** morra, spinna (om katten)

mangel brist, saknad; oförmåga

mangle sakna; fattas; **la det m. på** spara

manuduktør person som ger privatlektioner

mappe portfölj

marbakke bråddjup

marg *-rg* märg; **-stjele** beröva kraften

marhalm strandråg

mar`ihøne nyckelpiga

1. **mark** mask

2. **mark** åker, fält

marked marknad

marsjandi´ser klädmånglare, person som handlar med gamla möbler o. d.

1. **mas** bråk, besvär, fjäsk; käx, kält

2. **mas : knuse i m.** i kras, i småsmulor

mase släpa, gno, kneka; käxa, kälta

masen, maset(e) knogig; käxig

mask mäsk, drank

materie var (i sår)

matrikkel även: jordebok

maule tugga, käka

maur myra; **-tue** myrstack

mave (mage) mage

med mål, syfte; landmärke; **øyemed; uten mål og med**

med hvert ibland

med samt jämte

medbeiler medtävlare, rival

medens, mens medan; eftersom

medfør : i m. av i kraft av; **i embeds m.** å ämbetets vägnar

medgift hemgift, utstyrsel

medviten vetskap

megen (mye) mycken

mehe beskedlig stackare, nolla, mähä

me(i)nis farlig, osäker is

1. **meis** mes

2. **meis** vidjeflätad ryggkorg, ryggsäck

mekre bräka (om get)

1. **mel (mjøl)** mjöl

2. **mel** brant sandbacke vid stranden

melde anmäla, meddela; **m. sig fra** sända återbud; **m. sig inn (ut)** anmäla sitt inträde (utträde)

meldestokk gråmålla, svinmålla

melk (mjølk) mjölk

melke (mjølke) mjölka

melkekolle mjölkstäva; **-suppe** välling; **-veien** vintergatan

mellommat mellanmål, smörgåsmat

menge blanda

menighet församling, socken

mens medan; eftersom

mente : to i m. två i minnet (vid räkning)

merskum sjöskum

meske göda

messehakel mässhake

middelalder medeltid

middels medelmåttig

middelskole realskola

midlertidig för tillfället, tills vidare

mikkelsbær (östl.) odon

mikkelsdag Michaeli (29 sept.)

milt mjälte

minke minska

minne hågkomst, minne, samtycke

minnelighet: i m. i godo

minnelse påminnelse; minne

misbillige ogilla, missakta, misstycka

mislig betänklig, vansklig; felaktig; olycklig

mistbenk drivbänk

mistvil misstro

mjaue jama

mjå smal

mo alene mol ensam

moden mogen

modne bringa till mognad; **modnes** mogna

molbo *måll-* (eg. invånare på ön Mols) tok, enfaldig, godtrogen människa

molter (multer) hjortron

mon, montro månne

monne förslå; göra verkan

mor : ingen mors sjel inte en levande varelse, inte en katt

morbær *mωrr-* mullbär

morder *mωrrdər* mördare

more (seg) *ω* roa sig

morild mareld

moro *ω*, **morskap** *ω* nöje, skoj; roligt

morsom *ω* rolig, trevlig, underhållande

mose *ω* mossa

1. **mot** möte; **godt mot!** väl mött!

2. **mot** mod; **-fallen, -stjålen** modfälld

motby´delig kuslig, vidrig

motbør motvind

mote (-n) mod, sed; **på moten** på modet

movere sig röra (litet) på sig, taga motion

mugg (mygl) mögel

mugge handkanna, tillbringare, gräddsnipa

muggen unken, möglig; vresig

mukke *ω* gnata

mulden av jord, jord-

muldvarp (mold-) mullvad

muldyr *ŭ* mulåsna

mulig möjlig

mulkt *mŭlt* plikt, böter

mulm mörker: **i m. og mørke**

multer (molter) hjortron

munnhell ordspråk, ordsätt, talesätt, slagord

musling *ŭ* mussla

mutt butter, trumpen

mutters alene mol ensam

myk (mjuk) mjuk

mynde *-nd-* vinthund

myrde *y̆* mörda

1. **myse** vassla; **mysost** mesost

2. **myse** plira med ögonen

myte rugga (fjäder)

må måste (präs.); jfr **måtte**

måke mås

mål mått; ytmått om 10 ar; **måle** mäta

målbinde stoppa munnen till

måpe stå och gapa, koxa

måpende häpen

måskje´ kanske

måte måtta; sätt och vis; **i like m.** på samma sätt, likaledes; **i alle måter** till alla delar

måtehold måtta, hovsamhet

måtte (: må) var tvungen, måste (imperf.); (inf.) **å måtte** att vara tvungen

mæle *ē* tal, röst

mødding sophög, gödselhög

mødig trött

møkk dynga, träck, gödsel

mølje tunnbröd doppat i flott

møll mal: **-ett** maläten

mølle kvarn

møne, mønsås takkam, takås

mørbrad *ŏ̀* filé

mørtel murbruk

møye möda; **møysommelig** mödosam

N

nabo granne; **-lag** grannskap, närhet; grannar

nadverd *nadd ̀vər* **(nattverd)** nattvard

nag agg, groll; samvetskval

nagle *ă* spik

napp tupplur

naske riva åt sig; snatta; äta sötsaker, snaska

nattmøll nattfjäril

nau- förstärkande: **nauvakker; -stirre** storbliga

naust (nøst) båthus

naut nötkreatur

navne, -fetter namne

navngjeten (namn-) namnkunnig

navnlig särskilt; vid namn

ne nedan (om månen): **i ny og ne** då och då, någon (enstaka) gång

nedad utför

nederdrektig nedrig, gemen

negl nagel

neie (seg) niga, buga

nek kärve

nekte (för)neka, vägra, jäva

nellik nejlika

nem lätt, behändig, bekväm, snabb i uppfattning

nemme fattningsgåva

nenne nännas, ha hjärta att

nennsom varsam

nepe rova

neppe knappt; **med nød og n.** nätt och jämt

nesegrus framstupa

nesestyver näsknäpp

neste sy, fästa med tråd

nettopp just, precis, jämnt

nevø´ brorson, systerson

nid avund, ondska; **-kjær** nitisk; **-stirre (nistirre)** storbliga

nidsk *nĭsk* snål, avundsjuk

nie´se brorsdotter, systerdotter

2. **myse** plira med ögonen

myte rugga (fjäder)

må måste (präs.); jfr **måtte**

måke mås

mål mått; ytmått om 10 ar; **måle** mäta

målbinde stoppa munnen till

måpe stå och gapa, koxa

måpende häpen

måskje´ kanske

måte måtta; sätt och vis; **i like m.** på samma sätt, likaledes; **i alle måter** till alla delar

måtehold måtta, hovsamhet

måtte (: må) var tvungen, måste (imperf.); (inf.) **å måtte** att vara tvungen

mæle *ē* tal, röst

mødding sophög, gödselhög

mødig trött

møkk dynga, träck, gödsel

mølje tunnbröd doppat i flott

møll mal: **-ett** maläten

mølle kvarn

møne, mønsås takkam, takås

mørbrad *ŏ̈* filé

mørtel murbruk

møye möda; **møysommelig** mödosam

N

nabo granne; **-lag** grannskap, närhet; grannar

nadverd *nadd`vər* **(nattverd)** nattvard

nag agg, groll; samvetskval

nagle *ă* spik

napp tupplur

naske riva åt sig; snatta; äta sötsaker, snaska

nattmøll nattfjäril

nau- förstärkande: **nauvakker; -stirre** storbliga

naust (nøst) båthus

naut nötkreatur

navne, -fetter namne

navngjeten (namn-) namnkunnig

navnlig särskilt; vid namn

ne nedan (om månen): **i ny og ne** då och då, någon (enstaka) gång

nedad utför

nederdrektig nedrig, gemen

negl nagel

neie (seg) niga, buga

nek kärve

nekte (för)neka, vägra, jäva

nellik nejlika

nem lätt, behändig, bekväm, snabb i uppfattning

nemme fattningsgåva

nenne nännas, ha hjärta att

nennsom varsam

nepe rova

neppe knappt; **med nød og n.** nätt och jämt

nesegrus framstupa

nesestyver näsknäpp

neste sy, fästa med tråd

nettopp just, precis, jämnt

nevø´ brorson, systerson

nid avund, ondska; **-kjær** nitisk; **-stirre (nistirre)** storbliga

nidsk *nĭsk* snål, avundsjuk

nie´se brorsdotter, systerdotter

nifs hemsk, otäck

nipp : være på nippet vara nära

nippe smutta, läppja

nise tumlare

nisse(mann) tomte(gubbe)

niste matsäck

nite nit i lotteri

noen *ω* **(noe,** pl. **noen), nogen** *nωən* **(noget** *nωə* pl. **nogen** *nωən*) någon

nok *nåkk* nog, tillräckligt; väl, visst; ännu en gång

nokså *nåkk-* rätt, ganska, bra

nommen *ω* **(nummen)** valhänt

non, nonsleite (tiden för) aftonvard; **spise til nons**

nonne nunna

nor litet nyfött barn, spädbarn

nordlys *nɷr-* norrsken

nov *å* knut, hörn (på ett hus)

nut fjälltopp

nyde (nød, nydt), nyte (nøt, nytt) njuta

nydelig täck, söt, förtjusande

nylig nyss, ijåns, nyligen

nynne gnola

nyre njure

nysgjerr´ig nyfiken, frågvis

1. **nå (nu)** nu

2. **nå** hinna

nål barr; **nåleskog, -tre**

når när; om, ifall

nær så när, nästan: **ikke n. så stor** icke på långt när så stor; **på det n.** så när som på det

nære nära, föda

nød, nøt, naut (: nyde, nyte) njöt

nø(de) nödga, tvinga, truga

nødig ogärna

nøken (naken) naken

nøkkel nyckel

nøkk näck

nøktern nykter

nøle dröja, söla

nøre (opp) styrka, friska upp (en eld)

nøst (naust) båthus

nøste (s.) nystan; (v.) nysta

nøyak´tig (nog)grann; lika alldeles

nøye noga

nøysom förnöjsam, anspråkslös

O

oberst *ɷ* överste

odd udd, spets

odelsting (den största) avdelning av Stortinget

oker *ɷ* gulockra

oldefar farfars (farmors, morfars, mormors) far

older (or) al

oldfrue husmoder, värdinna (på anstalt, badort o. d.)

olding gubbe

oldtid forntid

olm vild, folkilsken

olsok *ωls ´åk* olovsmässa (29 juli)

om: det er om å gjøre at det är viktigt att, **nu er det om å ro** nu gäller det att ro

ombringe taga av daga

omegn trakt, nejd

nifs hemsk, otäck

nipp : være på nippet vara nära

nippe smutta, läppja

nise tumlare

nisse(mann) tomte(gubbe)

niste matsäck

nite nit i lotteri

noen *ω* **(noe,** pl. **noen), nogen** *nωən* **(noget** *nωə* pl. **nogen** *nωən*) någon

nok *nåkk* nog, tillräckligt; väl, visst; ännu en gång

nokså *nåkk-* rätt, ganska, bra

nommen *ω* **(nummen)** valhänt

non, nonsleite (tiden för) aftonvard; **spise til nons**

nonne nunna

nor litet nyfött barn, spädbarn

nordlys *nωr-* norrsken

nov *å* knut, hörn (på ett hus)

nut fjälltopp

nyde (nød, nydt), nyte (nøt, nytt) njuta

nydelig täck, söt, förtjusande

nylig nyss, ijåns, nyligen

nynne gnola

nyre njure

nysgjerr´ig nyfiken, frågvis

1. **nå (nu)** nu

2. **nå** hinna

nål barr; **nåleskog, -tre**

når när; om, ifall

nær så när, nästan: **ikke n. så stor** icke på långt när så stor; **på det n.** så när som på det

nære nära, föda

nød, nøt, naut (: nyde, nyte) njöt

nø(de) nödga, tvinga, truga

nødig ogärna

nøken (naken) naken

nøkkel nyckel

nøkk näck

nøktern nykter

nøle dröja, söla

nøre (opp) styrka, friska upp (en eld)

nøst (naust) båthus

nøste (s.) nystan; (v.) nysta

nøyak´tig (nog)grann; lika alldeles

nøye noga

nøysom förnöjsam, anspråkslös

O

oberst *ω* överste

odd udd, spets

odelsting (den största) avdelning av Stortinget

oker *ω* gulockra

oldefar farfars (farmors, morfars, mormors) far

older (or) al

oldfrue husmoder, värdinna (på anstalt, badort o. d.)

olding gubbe

oldtid forntid

olm vild, folkilsken

olsok *ωls ´åk* olovsmässa (29 juli)

om: det er om å gjøre at det är viktigt att, **nu er det om å ro** nu gäller det att ro

ombringe taga av daga

omegn trakt, nejd

omenskjønt´ även om

omfar varv (av stockar)

omgang umgänge

omgangssyke epidemi

omgjengelig lätt att umgås med

omhu omsorg, omtanke

omhygg´elig omtänksam, omsorgsfull, aktsam

omkring : gøre o. göra helt om

omme (åld.) borta, förbi, ute

omriss grunddrag, kontur, kortfattad framställning

områ(de) sig tänka sig för

omsløre omtöckna

omsonst´ (ålderd.) förgäves, gratis

omstreifer vagabond

omtrent´ ungefär

omtåke omtöckna

ondskapsfull elak, stygg

onn *å* bråd tid, arbetstid (i jordbruket): **vår-, høy- (slått-), skuronn**

oppbevare förvara, gömma

oppdage märka, upptäcka, utröna

oppdager upptäckare, detektiv

oppdra(ge) uppfostra

oppdrett boskapsavel; ungboskap

oppdyrke uppodla

oppelske uppdraga, uppfostra

oppfinnsom fyndig

oppfordre (upp)mana

oppførsel uppförande

oppgave uppgift

oppgjør uppgörelse; betalning

opphav början, ursprung

opphevelse inkast, bråk, oväsen

oppholde seg over fästa sig vid, (kritiskt) dröja vid

opphør upphörande, slut

oppkavet överhopad av arbete, ivrigt sysselsatt, upptagen

oppklekke uppdraga

oppkreve indriva

opplag nederlag, parti

oppløpen ranglig, skranglig

oppmåle uppmäta; **Norges geografiske oppmåling** norska kartverket

oppebie invänta

opprinnelig ursprunglig

opprådd (for) i beråd om, i saknad av, utan; rådlös

oppsang arbetssång, halningssång

oppsatt (på) livad, begiven

oppsette uppskjuta

oppsikt uppseende, tillsyn

oppskjørtet beställsam, beskäftig

oppskrift (mat)recept

oppspilet uppspärrad, vidöppen

oppspinn dikt, påhitt

oppstand resning, uppror

oppstyr bråk, oro, spektakel

oppsyn uppsikt, tillsyn

opptog procession, högtidlig akt

opptrekke taga oskäligt betalt, klå, snyta

opptrin *ĭ* **-trinn** scen, uppträde

opptøyer (pl.) upptåg, oroligheter

oppvakt vaken, livlig, kvicktänkt, intelligent

oppvarter kypare

or (older) al; **orekjerr** aldunge

ordbram *ωr-* ordprål, svulst

orde yttra

ordhitten *ωr-* ordrapp, munvig

ordlydende, ordrett *ωr-* ordagrann

orlov tillåtelse att resa, permission

orm *å* även: mask; pyre; vurm, mani; **-stukken** maskstungen

oskoreien (åsgårdsreien) den vilda jakten, Odens jakt

oter *ω* (pl. **otrer**) utter

ovenpå : komme o. komma upp sig; **være o.** vara välbärgad; **kjenne sig o.** känna sig överlägsen

overbevise övertyga; **-ning** övertygelse

overbærende överseende, fördragsam, tålig

overdra(ge) överlåta, transportera

over ende upp(rätt); omkull

overfladisk (-flatisk) ytlig

overflate yta

overfor gentemot, mittemot

overgi(ve) överlämna, uppgiva

overgitt uppgiven, förbi, över sig given

overgiven yster, uppsluppen, ”tokig”

overgå gå om, hinna förbi, överträffa

overhendig överväldigande

overhøre höra upp, förhöra; (låtsas) icke höra

overkomme orka med, gå i land med

overlate lämna

overlegg överläggning; uppsåt

overlevering tradition, arvsägen, folkminne

overlytt med hög röst, (mycket) högljutt

overmåte mycket, synnerligen

overor´dentlig utomordentlig, urtima

overrett hovrätt

overse förbise, se över axeln

over skrevs gränsle

overstadig uppsluppen; utomordentligt

over styr omkull, om intet

oversjøisk transatlantisk

overtro vidskepelse, skrock

overtyde övertyga

overtøy ytterkläder

overvettes utomordentligt, över måtta

overvære närvara vid

ovn (omn) ugn, kakelugn, kamin

P

pakke paket

pakt förbund; **den gamle p.** gamla testamentet

palé (palais) palats

pank bylte

paradi´s : hoppe, spille p. hoppa hage

para´t färdig

oppvarter kypare

or (older) al; **orekjerr** aldunge

ordbram *ωr-* ordprål, svulst

orde yttra

ordhitten *ωr-* ordrapp, munvig

ordlydende, ordrett *ωr-* ordagrann

orlov tillåtelse att resa, permission

orm *å* även: mask; pyre; vurm, mani; **-stukken** maskstungen

oskoreien (åsgårdsreien) den vilda jakten, Odens jakt

oter *ω* (pl. **otrer**) utter

ovenpå : komme o. komma upp sig; **være o.** vara välbärgad; **kjenne sig o.** känna sig överlägsen

overbevise övertyga; **-ning** övertygelse

overbærende överseende, fördragsam, tålig

overdra(ge) överlåta, transportera

over ende upp(rätt); omkull

overfladisk (-flatisk) ytlig

overflate yta

overfor gentemot, mittemot

overgi(ve) överlämna, uppgiva

overgitt uppgiven, förbi, över sig given

overgiven yster, uppsluppen, ”tokig”

overgå gå om, hinna förbi, överträffa

overhendig överväldigande

overhøre höra upp, förhöra; (låtsas) icke höra

overkomme orka med, gå i land med

overlate lämna

overlegg överläggning; uppsåt

overlevering tradition, arvsägen, folkminne

overlytt med hög röst, (mycket) högljutt

overmåte mycket, synnerligen

overor´dentlig utomordentlig, urtima

overrett hovrätt

overse förbise, se över axeln
over skrevs gränsle
overstadig uppsluppen; utomordentligt
over styr omkull, om intet
oversjøisk transatlantisk
overtro vidskepelse, skrock
overtyde övertyga
overtøy ytterkläder
overvettes utomordentligt, över måtta
overvære närvara vid
ovn (omn) ugn, kakelugn, kamin

P

pakke paket
pakt förbund; **den gamle p.** gamla testamentet
palé (palais) palats
pank bylte
paradi´s : hoppe, spille p. hoppa hage
para´t färdig

parres (pares) para sig
parsell´ avsöndrad, mindre jordlott, tomt
passelig (passende) lämplig, passande, lagom
passia´r prat; joller, glam
patte dia; **-dyr** däggdjur
pave påve
pedell´ vaktmästare (i skola)
peis öppen spis
1. **pel** litet mått (c. ¼ liter)
2. **pel (påle)** påle, stolpe
pen vacker, prydlig, snygg
penna´l(hus) pennfodral
peppermø gammal mamsell, fruntimmer ”på överblivna kartan”
peppersvenn gammal ungkarl
perse pressa; tvinga, truga
persille persilja
pese flämta
petroleum fotogén
piece ströskrift, broschyr
pietist läsare
pike flicka; tjänstflicka, jungfru

pikebarn flicka, tös

1. **pille** piller

2. **pille (pillar)** pelare

3. **pille** plocka

pilte trippa, knalla, larva

pimpe pimpla, klunka, dricka; **gå og p.** gå och vara på lullen

pinne även: strumpsticka

pinse pingst

pinsel pina, kval

piple sippra

pirke peta

pirre reta; **-lig** retlig, eldfängd

pjalt trasa, ynkrygg; **pjalter** lumpor

pjank eländig ”soppa”, smörja, rappakalja

pjanket fjantig, fjollig

pjaske plaska, slaska

pjaskvåt dyvåt

pjatt pjoller, bjäbb; nonsens

pjekkert kavaj, kort kappa

pjolter grogg

pjusket ruskig, lurvig

plage plåga, nöd

plageri bråk

plass även: torp **(husmannsplass)**

plate plåt; harnesk; ljusstake

platt : p. og krone krona och klave

plattenslager plåtslagare; svindlare, skojare

pleie pläga, bruka; ansa, vårda, sköta; **-sønn** fosterson

plen (gräs)plan

1. **plett** fläck, klick; ställe

2. **plett** nysilver

plikt(arbeide) även: dagsverk; **arbeide plikt** göra dagsverken

plikte vara skyldig

plomme *å* äggula

pludre småprata, jollra; klucka, kackla

plumre grumla

plystre vissla

pode (pote) ympa

pokker tusan till, dunder-

polisk´ illmarig, knipslug

politi´ polis

pose *ω* påse

postkasse brevlåda

poståpneri poststation (på landet)

pote tass

pote´t potatis

potte kruka, kanna

prakker månglare, gårdfarihandlare, tiggare

pralbønne rosenböna

prale ståta, skryta, bravera

pram *ă* pråm

prange pråla

preg prägel, drag

preke predika; prata smörja, babbla

prelle av studsa tillbaka

presentere : p. gevær skyldra gevär

prestegjeld pastorat

prippen snarsticken

pris : sette p. på värdera

profesjon yrke

prokurator (förr) advokat

proppe sig fullproppa sig (med mat); plugga, blockläsa

proprietær patron, större jordbrukare

prospektkort vykort

prosti´ kontrakt, prosteri

pruste frusta

prutt prut

pryle ge smörj

pr̊as dank: **det gikk en p. opp for meg** ett ljus

prove prov; bevis; repetition

puge : p. penger sammen (åld.) skrapa ihop pengar

pugg plugg; **-hest; pugge** plugga

pull kulle på en hatt

pult pulpet, chiffonier

pulterkammer skräpkammare

purke so

purre(løk) purjolök

puselan´ke ”fossing”, barnfot, -hand

pusle pyssla, knåpa; **puslet** krasslig

pusling parvel; dvärg; tomte

1. **puss (-en)** var (i sår etc.)

2. **puss (-et)** skämt, spratt; **spille noen et p.**

pusse narra, skoja med ngn

pusse´rlig, pussig lustig, tokrolig

puste flåsa, flämta, andas

pusterum andrum, frist

pute kudde; **-var** örngått

putte sticka, stoppa; **p. i lommen**

1. **pynt** udde, spets

2. **pynt** bjäfs, grannlåt

pynte pryda, göra fin

pyntelig nätt, prydlig, fin

pytt (putt) vattenpuss

påanke klaga, besvära sig

pådutte pådyvla

pågående påflugen, framfusig

pågjeldende vederbörande, ifrågavarande

påholden envis, sparsam, snål

påkreve : det er påkrevet det är av behovet påkallat

pårørende : mine p. mina anhöriga

påskjønne erkänna, rättvist uppskatta

påskudd (-skott) förevändning

påståelig envis

pære päron

pøbel tarvlig person

pølse korv

pønse tänka, fundera

pøs pyts; gammalt hattskrälle, skopa

pøse ösregna

R

radbrekke rådbråka

raffina´de bitsocker

rage : r. opp, ut sticka upp, ut

1. **rake (råke)** driva, råka; angå, röra; **r. i klammeri, r. på kant med noen** bli oense

2. **rake** raka; räfsa, rafsa ihop, kratta; röra om

rakk, rukket (: rekke räcka)

rakke til gå illa åt, smutsa ned

rakle *ă* blomhänge

rakte (: rekke räcka)

ralle rossla

ram *ă* besk, frän

ramme träffa, drabba

1. **rangle** barnskramla

2. **rangle** dingla; vackla, ragla; rumla

rank högväxt, rak, slank

ransel (pl. **ransler**) ränsel
rape glida, slinta
rappe sig skynda sig
rapse hugga åt sig, snatta
rar sällsynt, konstig, egen
rask kry, frisk
rauk rök, skyl
raute böla
1. **rav** bärnsten
2. **rav** alldeles, spritt : **r. (ruskende) gal, ravende gal, rivende gal.**
rave ragla, famla, dingla, slingra
ravn korp
ravnekrok kråkvinkel, brackhåla
reddsom ohygglig, fasaväckande
re(de) göra i ordning, **rede (opp) sengen** bädda
rede (reir) fågelbo, näste; tillhåll
redebon villig
redsel fasa, skräck
refse näpsa, tukta, straffa
regalere traktera
regle *ĕ* ramsa, historia
regne (rekne) räkna
regnskyll störtregn
reie (= **rede**) bädda
reir (= **rede**) fågelbo, bale
reisefelle reskamrat
reke (-te l. **rak, reket)** driva
1. **rekke** rad, linje, följd, serie
2. **rekke (rakk, rukket)** intr räcka (till); hinna
3. **rekke (rakte, rakt)** tr (över)räcka; sträcka ut
4. **rekke opp** repa upp (stickning o. d.)
rekkefølge ordningsföljd
rekling torkad helgeflundra
ren : på det rene på det klara; rent alldeles
renne (rant l. **rann, runnet)** ränna: springa; rinna
renovasjon renhållning
renske rensa
reol *reω ́l* fack, bokhylla

pøbel tarvlig person
pølse korv
pønse tänka, fundera
pøs pyts; gammalt hattskrälle, skopa

pøse ösregna

R

radbrekke rådbråka

raffina´de bitsocker

rage : r. opp, ut sticka upp, ut

1. **rake (råke)** driva, råka; angå, röra; **r. i klammeri, r. på kant med noen** bli oense

2. **rake** raka; räfsa, rafsa ihop, kratta; röra om

rakk, rukket (: rekke räcka)

rakke til gå illa åt, smutsa ned

rakle *ă* blomhänge

rakte (: rekke räcka)

ralle rossla

ram *ă* besk, frän

ramme träffa, drabba

1. **rangle** barnskramla

2. **rangle** dingla; vackla, ragla; rumla

rank högväxt, rak, slank

ransel (pl. **ransler**) ränsel

rape glida, slinta

rappe sig skynda sig

rapse hugga åt sig, snatta

rar sällsynt, konstig, egen

rask kry, frisk

rauk rök, skyl

raute böla

1. **rav** bärnsten

2. **rav** alldeles, spritt : **r. (ruskende) gal, ravende gal, rivende gal.**

rave ragla, famla, dingla, slingra

ravn korp

ravnekrok kråkvinkel, brackhåla

reddsom ohygglig, fasaväckande

re(de) göra i ordning, **rede (opp) sengen** bädda

rede (reir) fågelbo, näste; tillhåll

redebon villig

redsel fasa, skräck

refse näpsa, tukta, straffa

regalere traktera

regle *ĕ* ramsa, historia

regne (rekne) räkna

regnskyll störtregn

reie (= **rede**) bädda

reir (= **rede**) fågelbo, bale

reisefelle reskamrat

reke (-te l. **rak, reket)** driva

1. **rekke** rad, linje, följd, serie

2. **rekke (rakk, rukket)** intr räcka (till); hinna

3. **rekke (rakte, rakt)** tr (över)räcka; sträcka ut

4. **rekke opp** repa upp (stickning o. d.)

rekkefølge ordningsföljd

rekling torkad helgeflundra

ren : på det rene på det klara; rent alldeles

renne (rant l. **rann, runnet)** ränna: springa; rinna

renovasjon renhållning

renske rensa

reol *reω ́l* fack, bokhylla

retning riktning

rettspleie rättskipning

reverenter : r. talt med förlov sagt

revne ränna, spricka, skreva

1. **ri** anfall av sjukdom, oväder; kort stund

2. **ri** tråckla; surra, fastgöra

ribbe plocka av (fjäder, löv), beröva

ribben revben

ridetøy betseltyg

rifle gevär, bössa; reffla

rift repa, reva, skråma, springa; ivrig efterfrågan

riktignok visserligen, verkligen; allt

rimeligvis sannolikt

ringe mjölkbunke

ringere, ringest sämre, sämst

ringorm *å* revorm

rinsk *ĭ* (: **Rin**) rhensk; **-vin** rhenvin

rips röda vinbär

risle sorla, porla, sila

riss repa

1. **rist** vrist

2. **rist** galler; rost

3. **rist** rast: **uten r. og ro**

riste rosta, steka, bräcka

rive räfsa; **-tind** räfspinne

roer roddare

1. **rogn** rom

2. **rogn** rönn

1. **rokk (-en)** spinnrock

2. **rokk (-et)** yrande skum; storm

rokke röra fram och tillbaka, runka, rubba

rolig lugn

rolling parvel, pys

romhelg, -jul *rωmm-* dagarna mellan jul och nyår

roning rodd

ror roder

ros beröm

rosenkrans radband

rosi´n russin

rosse kastvind

rot oordning, röra; **rotet** oordentligt

rotte sig sammen sammangadda sig

ru ojämn, sträv, skrovlig

rug råg

rugde *ŭ* morkulla

ruge ruva, häcka

rugge vagga; skaka, rubba

rulle mangla

rumle *ω* bullra, mullra, skallra

rumme *ω* rymma; **-lig** rymlig

rumste´re *ω* ställa till oväsen, oreda

runn buske

rusk´omsnusk mischmasch

rusle lunka, larva, tassa

russ recentior, nybakad student

russer ryss **(Russland, russisk)**

rust rost

rusten rostig; hes, skrovlig

rute (rutte) tidtabell; resplan

rutte : ha noget å r. med ha något att röra sig med

ruve skrymma, se stor ut

1. **ry** rykte; **komme i r.** i ropet

2. **ry** ojämn, skrovlig; vild; öde

rydde rödja, utrymma, städa; **ryddig** städad, i ordning

ryggesløs nedrig, gemen, liderlig

rygghvirvel ryggkota

rygning *y̆* (åld.) ryggås

rykker fordringsägare, björn

ryle snäppa

ryllik rölleka

rype ripa; **-sekk** ryggsäck

ryr odryg, ovaraktig

ryste, riste rista, ruska, skaka, skälva

rystelse (nerv)skakning

rå(de) även: tolka, tyda, gissa

rådighet disposition

rådsdreng fördräng, rättare

råke råge

råne galt

råte röta

råtten rutten

rær pl. **(: rå)** rår

røbe, se **røpe**

rødgrøt saftkräm

rødme rodna

røffel skrapa, avbasning

røk (rauk), røket (: ryke ryka, röka)

røkt ans, vård, skötsel

røkte sköta, vårda

1. **rømme** grädde, **-kolle** filbunke

2. **rømme** rymma, utrymma

3. **rømme sig** harskla sig

rønne kåk, ruckel

røpe (røbe) röja, yppa

rør vass, säv

røske (ryske) riva upp, rycka upp

røy tjäderhöna

røye röding

røyne pröva; **det røyner på** det frestar på

røyskatt (røs-) vessla, lekatt

S

sag såg; **-flis, -mugg** sågspån

sagn sägen, saga

sakke bakut bli efter

saksanlegg rättsligt åtal

saksøker kärande

saktens nog, visst, kantänka

sal sadel

salg *g* försäljning; **til salgs** till salu

salve smörja

salæ´r arvode, honorar

samfund samhälle; menighet; sällskap

samkvem samfärdsel, förbindelse

samlag förening, bolag

sammenligne jämföra

samvittighet samvete

samvær samvaro

sang sjöng (: **synge** sjunga)

sanger sångare

sank sjönk (: **synke** sjunka)

sanke samla

sankthans(dag) midsommar

sankthansorm lysmask

sanndru sanningskär, tillförlitlig

sannhet (sanning) sanning

sannsy´nlig sannolik

sans sinne, förståelse

sanse förnimma, fatta

sanselig sinnlig

santen : min s. minsann

sart fin, späd; öm

ryggesløs nedrig, gemen, liderlig

rygghvirvel ryggkota

rygning *y̆* (åld.) ryggås

rykker fordringsägare, björn

ryle snäppa

ryllik rölleka

rype ripa; **-sekk** ryggsäck

ryr odryg, ovaraktig

ryste, riste rista, ruska, skaka, skälva

rystelse (nerv)skakning

rå(de) även: tolka, tyda, gissa

rådighet disposition

rådsdreng fördräng, rättare

råke råge

råne galt

råte röta

råtten rutten

rær pl. **(: rå)** rår

røbe, se **røpe**

rødgrøt saftkräm

rødme rodna

røffel skrapa, avbasning

røk (rauk), røket (: ryke ryka, röka)

røkt ans, vård, skötsel

røkte sköta, vårda

1. **rømme** grädde, **-kolle** filbunke

2. **rømme** rymma, utrymma

3. **rømme sig** harskla sig

rønne kåk, ruckel

røpe (røbe) röja, yppa

rør vass, säv

røske (ryske) riva upp, rycka upp

røy tjäderhöna

røye röding

røyne pröva; **det røyner på** det frestar på

røyskatt (røs-) vessla, lekatt

S

sag såg; **-flis, -mugg** sågspån

sagn sägen, saga

sakke bakut bli efter

saksanlegg rättsligt åtal

saksøker kärande

saktens nog, visst, kantänka

sal sadel

salg *g* försäljning; **til salgs** till salu

salve smörja

salæ´r arvode, honorar

samfund samhälle; menighet; sällskap

samkvem samfärdsel, förbindelse

samlag förening, bolag

sammenligne jämföra

samvittighet samvete

samvær samvaro

sang sjöng (: **synge** sjunga)

sanger sångare

sank sjönk (: **synke** sjunka)

sanke samla

sankthans(dag) midsommar

sankthansorm lysmask

sanndru sanningskär, tillförlitlig

sannhet (sanning) sanning

sannsy´nlig sannolik

sans sinne, förståelse

sanse förnimma, fatta

sanselig sinnlig

santen : min s. minsann

sart fin, späd; öm

sau får; **-bukk** *ω* bagge

saus sås

savle *ă* dregla

savn *ă* (av)saknad, brist, umbäranden

savne (sakne) *ă* sakna

seer siare

segl *seil* sigill

seier seger; **seire** segra

seig seg

seil (segl) segel

1. **sel (-et)** säterstuga

2. **sel (-en)** säl

sele även: hängsle; **-tøy** seldon

selje sälg

selskap bjudning, samkväm; bolag

selv *sell* **(sjøl)** även, till och med; **s. når, s. om**

selvangivelse självdeklaration

selvannen *sell-* (**-tredje** osv.) jämte en annan (två andra osv.), i sällskap med en till

selvbevisst *sell-* självmedveten

selvføl´gelig *sell-* självklar; naturligtvis

selvsyn *sell-* egen iakttagelse, autopsi

semester termin

sengestokk sängstolpe

sepe (såpe) tvål; **grønn s.** såpa

septer spira

sesjon (session) (bevärings)mönstring

servant kommod

setning sats

sett hopp, ryck, tag; **i ett sett; det gav et sett i mig** jag ryckte till; **et sett tøy** en kostym

sette: s. ut avhysa, vräka; **s. av et ben** amputeras; **s. pris på** uppskatta; **sett at (om)** antag att

sevje *ĕ* sav

sgu, sågud (da.) min själ, minsann

si- ständigt: **sidrikke, -gråte, -regne**

si, si(g)e (sier, sa, sagt) säga; **ikke .. enn s.** icke .. ännu mindre, för att icke tala om

siden, sedan; eftersom

sig sjunkande

sigd skära

sige (seig, seget) (långsamt) flyta, röra sig; sippra; stiga; sjunka

si(g)ende uppgift, påstående; **etter (hans) s.**

sikker säker

sikle *ĭ* dregla; vattnas

sikre trygga; **s. seg noe** försäkra sig om något

sikte syfta; beskylla, åtala

silde (åld.) sent; **sildig** sen

silje sälg

silke(tøy) siden

simle renko

simpel enkel

simpelthen rent av

sinder hammarslagg

sindig eftertänksam, lugn

sinne gång : **ingensinne; mange s.**

sinnrik (sindrig) fyndig

sint (sinna) ond, vred

sippe smågråta, lipa

siriss´ syrsa

sitle sippra

sitre darra, dallra

siv (sev) säv, vass

sive sila, sippra

sjangle ragla, vackla

sjapp krog

sjau schå, knog; skoj, spektakel

sjauer schåare, buse; skojare

sjelden sällsynt; sällan

sjofel oanständig, oblyg, fräck; tarvlig, sliten

sjuske fuska, slarva

sjødrev sjöstänk; **-rokk (-råk), -rø(y)k** yrande havsskum

sjøl (selv) själv; **han sjøl, han far sjøl (i stua)** husbonden

skabilken fågelskrämma, bulvan

skafott´ schavott

skakk sned; **på skakke** på sned

skallet skallig, kal

skalte og valte styra och ställa

skam (da.) sannerligen : **det vet jeg s. ikke**

skamme sig skämmas

skammel pall

skandskrift nidskrift

skape : s. sig göra sig till, sjåpa sig

skar (skard) inskärning, hack, remna, klyfta

skarn avskräde; avskum

1. **skarv (-en)** krake, skälm, slyngel

2. **skarv (-et)** bart fjäll

skattetakst taxeringsvärde

1. **skaut** schalett, huvudkläde

2. **skaut (skjøt)** skot (på segelbåt)

skavl snödriva

skeie vika av; **s. ut** leva ett utsvävande liv

skeis : det går s. det går klent, skralt

ski vedträ; skida; **-gard** gärdesgård; **-renn** skidlöpning

skifte ömsa, byta (tåg, spårvagn, kläder), dela, växla; **skiftes til** tura om

skifting bortbyting

skikkelig anständig, beskedlig, hygglig, rättskaffens

skikkelse skepnad, gestalt, figur, form

skilderi bild, tavla

skill bena

skille skilja; bena; **s. seg av med noe; det skiller deg ikke** det angår dig inte

skilt skylt

skinger, skingrende gäll, genomträngande, skriande

skimlet möglig; grå

skinn sken

skinnba´rlig livslevande; **den skinnbarlige** den onde

1. **skinne** (s) skena

2. **skinne** (v.) skina

skinnsyk svartsjuk, avundsjuk

skinntryte (östl.) odon

skitten (skidden) smutsig

skive även: skottavla

skjebne öde; **-svanger** ödesdiger

skjede skida, slida, balja

skjekte liten båt, julle

skjell fjäll (på fisk); mjäll; mussla, musselskal

skjelne skilja, urskilja

skjenne(s) träta, gruffa, gorma, gräla; **s. på** banna

skjensel nesa, skam, skändlighet

skjerf skärp, halsduk

skjev skev, sned

skje`ven grandet (i broderns öga)

skjor (skjur) skata (jfr 1. **skjære**)

skjul även: gömställe; **legge s. på** söka dölja

skjule dölja, skymma bort

skjå skjul

skjæker (pl. av **skåk**) skaklar

1. **skjær** skimmer, ljusning, glans, dager, färgskiftning, sken

2. **skjær** ljus, klar; **ren og s.**

3. **skjær** som kan skäras: **skjært kjøtt** kött utan ben; **s. åker** åker färdig att mejas

1. **skjære** skata (jfr **skjor**) 2. **skjære (skar, skåret)** skära; **s. ansikter** göra grimaser

skjærsommer (da.) midsommar

skjønn mening, omdöme, värdering, gottfinnande; **etter s.** på en höft; **etter beste s.** efter bästa förstånd

skjønne inse; **s. på** uppskatta

skjønnånd vitter person, estet

skjønt fastän

skjørt kjol

1. **skjøt** sköte, knä

2. **skjøt** rockskört

skjøte åtkomsthandling, köpebrev, gåvobrev

skjøtesløs vårdslös, slarvig

skjøtte om bry sig om

skodde dimma

skoggerlatter gapskratt

skoggerle gapskratta

skogre (gap)skratta; kuttra

skole(be)styrer skolföreståndare, rektor för privat läroverk

skolepenger terminsavgift

skolle skrymma, se stor ut

skolt skalle

skorste(i)n även: spis

skorte tryta, fattas, brista

skose gliring, stickord, försmädlighet

skott förstugukvist

skotte se förstulet, snegla

skotøy skodon

skrall skräll, skall, brak

skralle skrälla, skramla

skramme skråma, reva

skrammel skräp, bråte

skrangle skramla, skrälla

skrante vara skral, krasslig, gå och hänga; **-syk** hängsjuk

skrapp duktig, skarp

skravlebøtte sladderkäring, pratmakare

skrei stortorsk

skrell skal; **skrelle** skala

skrent sluttning, brant, lid

1. **skreppe** kardborre, skräppesyra

2. **skreppe** matsäcksknyte, ränsel

skreve kliva

skrevs (over) grensle

skrift även: stil

skrifte bikta

skrinn mager, torr, ofruktbar

skritt steg

skrog *å* skrov, stomme; skrå, kräk, stackare

skrott skrov, kropp

skrubbsulten hungrig som en varg

skruedamper propellerångare

skru(e)mor (skruv)mutter

1. **skrukke** *ω* (s.) rynka; **s. sig** skrumpna

2. **skrukke (never-)** *ω* näverask

1. **skrå** tuggtobak, tuggbuss; **tygge s.** tugga tobak

2. **skrå** sned; **skrås over for** snett emot

skråne slutta; **skråning**

skræling klen, sjuk, svag stackare

1. **skrømt** förställning, sken; **på s.** på narri

2. **skrømt** spökeri, trolltyg

skrøne lögnhistoria, rövarhistoria

skubbe knuffa

skuddår skottår

1. **skue** anblick; **stille til s.** utställa (till påseende)

2. **skue** skåda

3. **skue, skuve (skjøv** l. **skauv)** skjuta (åt sidan), knuffa (jfr **skyve)**

1. **skuffe** *ω* låda

2. **skuffe** *ω*, **skufle** *ω* **(skovle** *å***)** skyffla, skotta

3. **skuffe** *u* narra, gäcka, svika; förvilla

skuffelse *u* missräkning, besvikelse

skule skela, titta under lugg

skumle *u* klandra (i smyg), baktala

skummel *u* skum, dyster

skumre *ω* skymma; **skumring** *ω*

1. **skur** skjul, lider, magasin

2. **skur (skurd)** skörd; **-onn** skördearbete

skure även: skrapa emot; **la det s.** släppa loss, låta gå

skurre skorra, låta illa

skurvet skorvig

skussmål orlovssedel, vitsord, betyg

skutt (: **skyte** skjuta); **s. i noen** förälskad i ngn

skvette (skvatt, skvettet) även: rycka till (av skrämsel)

skvulpe skvalpa, gunga

sky skygg

skybanke molnvägg

skybrudd skyfall

skygge skugga; mösskärm; hattbrätte

skylde *-ll-* beskylla; vara skyldig, ha att tacka för

skyldfolk släktingar

skyldner gäldenär

skylle skölja; **s. ned** störta ned (om regn)

skypumpe *ω* skydrag

skyss skjuts

skystøtte molnstod

skyts skjutvapen, artilleri

skyve (skjøv l. **skauv, skjøvet)** skjuta framför sig

skåne skona

skånsel förskoning

skår skåra, hack, skärva; **gjøre s. i** göra intrång i

skøy *sköi* skoj; **skøyer** skojare

1. **skøyte** ∫ skridsko

2. **skøyte** ∫ skuta

slagtilfelle slaganfall

slange orm

slekte på brås på

slem *ĕ* dålig, ond, usel, elak, stygg

sleng släp, påhäng, följe, anhang, pack

slenge, slentre gå och driva

slepen slipad; slug

slesk inställsam, falsk

sleske lisma, smila

1. **slett (klokkeslett)** klockslag

2. **slett** flat, slät, jämn; dålig; **s. ikke** inte alls

slette ut utplåna

slim *ī* slem; **slimet** *ī* slemmig

slipp : gi s. på släppa, avstå från

slippe (slapp, sloppet *ω*) slippa; släppa; **s. opp** upphöra, ta slut

slire värja; slida

slirekniv slidkniv

slo inälvor av fisk

slu slug

slubbert (pojk)slyngel, drulle

slubre slafsa; glappa, kippa

sludd snöslask

sludder struntprat, dumheter

sludre pladdra, prata smörja

sluffe stor släde

sluk avgrund, djup; svalg

slukke *ω* släcka

sluk(k)øret *ω* slokörad, snopen

slukt *u* klyfta, avgrund

slunken *ω* slankig

slurk klunk

slurv slarver; **slurve** slarva

slutning *ŭ* slut, slutsats

slutt slut; **slutte** sluta

slynge slingra; slunga

slå (slo, slått) slå: **s. til** räcka

slåbrok *slåbb ´råk* nattrock

slåp lätting; **slåpen** gänglig

1. **slått** slåtter; **-onn** slåtter, slåtterarbete

2. **slått** melodi, låt

slør slöja, flor, dok

sløv slö

sløy slapp, kraftlös

sløye rensa (fisk); jfr **slo**

1. **sløyfe** ögla, (band)rosett

2. **sløyfe** slopa, rasera, jämna med jorden; hoppa över

smalhans : det blir s. om det det blir knappt, smått om det

smatte slicka, smacka

smede smida : **s. renker**

1. **smekk** smäll, slag; **få s.** få på stjärten

2. **smekk-** förstärkande: **-fet, -full**

1. **smekke** haklapp, bröstlapp

2. **smekke** slå, smälla

smekker finlemmad, smärt, klen, fin

smette (smatt, smettet) smyga

1. **smie** smedja

2. **smi(e)** smida

smigre *ĭ* smickra

smile le

smiske smila, småle; fjäska

smite (smet, smitt) slänga, kasta

smitte (av) färga ifrån sig, fläcka ned

smug (smau) gränd, trång gata

smukk vacker

smuldre luckra upp

smutte smyga

små : småen den lille

smågutt, -pike (liten) gosse, flicka

smålig småaktig

småskjenne kälta; **-s** gnabbas

smøye opp vika upp, kavla upp

snadde tobakspipa, snugga

snake snoka

snakke prata; **-salig** pratsjuk, talträngd; **-tøy** munläder

snar snår

snart .. snart än .. än

snau kal, naken; knapp; **-skalle** flintskalle

snaus smuts, snusk, lort

snedig knepig, slug

sne-, se **snø-**

1. **snegle** *ĕ* **(snile)** snigel, snäcka

2. **snegle** *ĕ* **(snile)** gå, krypa med snigelfart

sneglehus *ĕ* snäcka

sneis snes, stör i en sädesskyl

snekk´er snickare

snelle trådrulle

sneppe morkulla

snerk skinn på kokt mjölk

snerpe pryd person

snerpet pryd, sipp

snerre morra, brumma; snäsa

snes (sneis) tjog

snever trång; inskränkt, trångsint, bornerad

snike (snek, sneket) smyga

snikmord lönnmord

snill snäll

snipp krage; **-kjole** frack

snitt : se sit s. se sig tillfälle

sno kall blåst, bitande vind

snodig underlig

snor snöre, snodd

snorke snarka

snott snor; **snottet** snorig

1. **snu** slug, knepig

2. **snu (sno)** sno, vända

snue snuva

snurr(e)bass snurra, trissa

snurrig lustig, tokrolig

snuse vädra, nosa

snut(e) nos, trut

snyte (snøt, snytt) lura, klå, skinna; fuska

snål även: konstig, lustig; trevlig

snøflager, -fnugg snöflingor; **-fokk** snöyra, yrväder; **-kave** tätt snöfall, **-skavl** hög snödriva

snøfte även: nosa, vädra; fnysa

snøgg (snygg) smärt; rask, kvick

snøre snodd, metrev

snørr snor; **snørret** snorig

snøvle snörvla; söla, slöa

sodd spad

sogn *såŋn,* **sokn** socken, landskommun

sogneprest kyrkoherde

sokne *ω* dragga

solbær svarta vinbär

solsikke ringblomma, solros

somle *ω* dröja, söla

sommerfugl fjäril

somme tider ibland

sopp *å* svamp

sorenskriver häradshövding; **-fullmektig** ung. förste notarie hos häradshövding

sort *ω* svart; **-laden** (åld.) mörklagd

spakferdig stillsam, fridsam

spalte klyva

1. **spann : melkespann** mjölkflaska

2. **spann (av tid)** tidrymd

spas skämt

spe (sped) späd; **-barn, -gris, -lemmet**

speda´lsk spetälsk

speide speja

speider spejare, spion; **-gutt** scout

speil (speiel) spegel

speilegg stekt ägg

spekepølse metvurst

spenne sparka

spett(e) hackspett

spettet fläckig, spräcklig

spidd (spett) spett

spik (tyrispik) ljussticka

spiker spik; **spikre** spika

spikke spänta, tälja; **-fjel** skärbräde

spildre, spile spjäla

spile opp, ut spärra upp, ut

spill förlust, slöseri

1. **spille** spilla, förlora, förslösa

2. **spille** spela

spillopp´er (pl.) odygd, upptåg, fuffens

spil´tau *ĭ* spilta, bås

spinke (og spare) snåla, knussla

spinkel spinkig, spenslig, tunn

spinn spånad; spindelväv; dikt, påhitt

1. **spire** grodd, brodd, skott

2. **spire** gro, växa

spisekort matsedel

spiserør matstrupe

spisestell bordservis

spiskammer skafferi

spiss spets

spissrot(sgang) gatlopp

spiss-slede kappsläde

spleise splitsa samman

splint skärva, sticka, spillra

splintre splittra

splitt sprint, sprund, springa

splitte klyva, splittra, skingra

spolere förstöra, fördärva

spo´renstreks *ω* raka vägen, direkt, strax

spord *spωr* **(spol)** fiskstjärt

spotte håna

spottpris rövarpris

sprade sprätta; **-basse** sprätt

spraglet *ă* spräcklig

sprede (säng)täcke; förkläde

sprek morsk, käck

sprekk spricka, öppning

sprekke (sprakk, sprukket *ω***)** spricka, brista

sprelle sprattla

sprenge även: rimsalta

sprette (spratt, sprettet) spritta, sprattla; slå ut

spring källa; vattenledningsrör, kran

springe (sprang, sprunget *ω***)** hoppa, springa, skutta; spricka

springfyr snobb, spelevink

springvann vattenkonst; vattenledning
sprinkler spjälor
sprøyte spruta
spuns *ω* sprund, tapp
spurte, spurt (: **spørre** fråga)

spurv sparv
spytt spott; **spytte** spotta
spyttebakke spottlåda
spøke skämta, leka
spøkefull lekfull
spøkelse spöke
sta istadig
stabbe huggkubb; **-stein** kantsten (vid vägkanten)
stabbur härbre, visthus(bod)
stade vistelseort; ståndpunkt, synpunkt; bikupa
stadig ständig; jämt, fortfarande; **-vekk** jämt och ständigt
stagge hejda, lugna
stakk kjol
stakkåndet andtruten, andfådd
stamp balja
stand : gjøre i s. laga, städa; **på s.** strax, på fläcken
standhaftig ståndaktig, ihärdig, hårdnackad
stanse (av)stanna, upphöra; hejda, stävja, stoppa
stappe stoppa
stas *ā* stass, bjäfs, ståt, grannlåt
staselig grann, utstofferad
stasstue bästa rum, förmak
sta´tue staty
staude stånd av flerårig ört, halvbuske
staur stör
staut ståtlig, präktig, stolt
stavn (stamn) stäv; jfr **hjemstavn**
stavre linka, stappla
ste städ
stebarn styvbarn; **-far, -mor, -sønn**
sted ställe, ort, plats; **finne s.** äga rum; **av s.** i väg
stedd, stedt: ille s. illa ställd, illa däran
stedig envis, trilsk; istadig, halsstarrig
stegg hanen av vissa fåglar
steil brant
1. **steile** stegel **(s. og hjul);** påle till torkning av fisknät
2. **steile** stegra sig

stein (sten) även: kärna; **-flate** häll

stell servis **(bord-, kaffestell);** ordning, hushållning; **godt s.** välskött, **dårlig s.** misshushållning, **smått s.** fattigt, uselt

stelle syssla; sköta, ordna

stemme rösta, votera

stevn stäv

1. **stevne (stemne)** möte

2. **stevne (stemne)** styra (kosan) ; inkalla, sammankalla, stämma, åtala

1. **sti** stig

2. **sti** stia, stall

stikke (stakk, stukket *ω***)** även: brodera; finnas dold; **s. ut en (s. en ut)** slå ngn ur brädet; **bli stikkende** bli sittande, fastna; **der stikker noe under** där ligger en hund begraven; **s. av** ge sig i väg, rymma, smita

stikkelsbær krusbär

stikken snarstucken

stikkpenger mutor; **-renne** vattenränna under en väg

stile stilisera; rikta, syfta, styra kosan

stilk stjälk

stilla´s ställning

1. **stille : den s. uke** påskveckan

2. **stille** ställa; inställa sig

stillferdig stillsam

stilling ställning; anställning, plats

stilliss´ steglitsa

stim *ī* (fisk)stim; folkträngsel

stime *ī* trängas

stimle strömma till, skocka sig, samlas

stimmel vimmel, mängd

stiv styv, stel, stinn

stive stärka (linne); stötta; **stivelse** stärkelse; **stivetøy** stärksaker

stjele *stj-* **(stjal, stjålet) : stjålet** förstulet

sto hästflock; stuteri

stodder tiggare; stackare, stympare

stoff ämne; tyg (sort); **-skifte** ämnesomsättning

stokk även: käpp, stav; kortlek

stole lita på

stolpre stappla

stoppested hållplats

storladen (-låten) storartad

storsnutet kaxig, uppkäftig

stotre (stotte) stamma

strak (strag) stram, rak, rank

strakk, strukket *ω* **(: strekke** räcka till)

strakte, strakt (: strekke sträcka)

stram´buks *ω* stut, smörj

strandrek vrakgods; **-ryle** strandpipare

stratenrøver stråtrövare

strede gata, gränd; sund

streife ströva; snudda; vidröra

streke dra streck; **s. over, ut** stryka över

strekke (strakk, strukket *ω* **): s. til** räcka till

strev arbete, möda, ansträngning

1. **stri** raggig

2. **stri** envis, trilsk, ihärdig; **-bukk** *ω* tjurskalle; **-gråte, -regne**

strie blaggarnsväv, säckväv

strigle *ĭ* rykta, skrapa

strihåret raggig

strikke rep; snara

strikke sticka (strumpor etc); **-pinne** strumpsticka; **-tøy** stickning, stickstrumpa

stril: i Bergen namn på lantbefolkningen i trakten

strimet *ī* randig

strimmel remsa

stripe strimma; rand; stråle

stripet randig

stritte streta

strunk rak, styv, stolt, morsk

strutte pösa, svälla, skjuta ut

struttende yvig, frodig

stry blånor

stryk stark ström, fors

strå halm; **-mann** fågelskrämma, bulvan; ansvaring

strøk stråk, drag, streck; riktning, trakt

stue rum, salong; dial.: stuga, litet hus

stuepike husa, husjungfru

stump trubbig

stund *-nn* : **ha stunder** ha tid; **gi seg gode stunder** ta saken med ro; **det har gode stunder** det brådskar ej; **nu om stunder** (ålderd.) nu för tiden

stunde *-nn-* sträva, längta

stundesløs rastlös

stundimellom understundom

stup bråddjup

stur, -en sorgsen, nedstämd

sture vara nedstämd

stut oxe

stutt kort

stygg ful, avskyvärd, upprörande

styggevær dåligt väder

styrt (kaldstyrt) dusch

styv fågelstjärt

stå : gå i stå köra fast, gå i baklås, avstanna; **s. unna** länsa undan

ståhei´, ståk larm, oväsen, bråk, spektakel

stål stapel, lag (av hö)

1. **stær (stare)** stare

2. **stær** starr (ögonsjukdom)

1. **stø** båtstad, landningsplats

2. **stø** stadig, säker, pålitlig

støder gammal krake

1. **støl** säter, mjölkningsplats

2. **støl** stel, styv

støp (staup) stop, bägare; hål (i vägen)

støpe gjuta

støter mortelstöt

støtt alltid, oavlåtligt

støtte (v.) stödja; (s.) stöd, pelare

støv damm; stoft; frömjöl

støvdrager ståndare

støvregn duggregn

støvvei pistill

støye stoja, larma

subbe söla, plaska

sukkerroe *sωkkər-* sockerbeta; **-tøy** karameller

sul sovel, kött, fläsk

sult svält; **sulten** hungrig

sum *ŭ* summa

summe surra, sorla

summe sig, sunne sig lugna sig, hämta sig, återvinna fattningen

sump kärr, träsk, göl, myr

sund (sønder) sönder

surstoff syre

sut sorg

sutre smågnälla, snyfta

sutt napp

svaberg stor, kal fjällsida

svak svag; **svakelig** klen

svale svalka; **-drikk** svalkedryck

svanger havande; diger, fylld **(pest-, skjebnesvanger)**

svekke försvaga

svelg *-lg* svalg; **svelgje** *-lj-* även: frossa

svepe piska

svett svettig

svibel blomsterlök

svie sveda, klåda; **-land** svedjeland

sviger- svär- **: svigerfar, -mor; svigersønn** måg; **-datter** sonhustru

svik svek

1. **svime** *ī,* **-slag** svimning; **slå i s.** svimma

2. **svime** *ī* svimma

svimle hisna, bli yr

svimmel yr

svinehell bondtur, flax

svinsk svinaktig

svip utseende, egenhet, skick

svipp liten avstickare, tur

svir nöje; rummel, festande

svirre surra, susa

sviske sviskon

svor (fläsk) svål; grästorv

svovel *å* svavel

svulme svälla

svær tung, stor, grov, tjock; svår, besvärlig, kinkig

svært väldigt, mycket **(s. liten, s. flink)**

svømme simma; **-blære** simblåsa

svøpe svepa, linda

syde sjuda, koka, fräsa

1. **sy`den** sjudande, kok

2. **Sy´den** södern

syk sjuk; **sykeleie** sjukbädd, sjukdom; **-pleie** sjukvård

sykne hen tyna bort

sylteflesk fläsksylta

syltetøy sylt

symre (blå)sippa

synes tycka; **s. om** tycka om

synge (sang, sunget *ω*) sjunga

synke (sank, sunket *ω*) sjunka; sluka, svälja

synkverving synvilla

synsk klärvoajant

synsmåte sätt att se, åskådning, uppfattning

sypike sömmerska

syte klaga

syvende (sjuende) sjunde; **til s. og sist** när allt kommer omkring

så : s. som s. si och så

sådan så, på det viset, så där

såing sådd

såle sula

således så, på så sätt, till den grad

så menn minsann

såpe (sepe) tvål; **grønn s.** såpa

sår sårig, smärtsam, ömtålig

såre (åld.) mycket

sæing *ē* gråtrut

sæl *ē* glad, förnöjd

sælde *sellə* sålla, sikta

sælebot *ē* välsignelse

sær konstig, egen; snarstucken

særling enstöring, original

særpreg egenart

sø spad

søkk dalsänka, fördjupning; sänke

1. **søkke (sakk, søkket)** sjunka; klucka

2. **søkke (søkkte)** sänka

søkkvåt dyblöt

søknedag söckendag

søksmål stämning

søle slask, gyttja, dy

sølv *söll* silver

sømme sig passa, anstå

sømmelig passande, anständig

sønn son

sønnen- sunnan-

søppel sopor, avskräde; **-haug** *hæu̯* sophög; **-kasse** soptunna

sør (syd) söder; **søre (søndre)** södra

søsken syskon

søyle pelare, stod; piedestal

T

ta (tok, tatt) taga: **t. seg sammen** fatta sig

1. **takk** takk: **ta til takke** hålla till godo

2. **takk(e)** tagg; kugg

takknemlig tacksam

takst taxa

taksus (takstre) idegran

talje figur, liv

taller´ken tallrik

tange näs, landtunga, udde

tannhjul kugghjul

tant flärd, fåfänglighet

tap förlust

tappenstrek tapto

tare tång

taske väska, påse; slyna

tau(g) rep, tåg, lina

taus tyst

teft spår

tegn tecken

tegne teckna, rita; **t. (seg) til** arta sig till, tyda på

tegnebok ritbok; plånbok

tegnestift häftstift

teig teg

tein (ten) slända (att spinna med)

teine ryssja

teiste grissla

tekke tycke, behag

tele tjäle

telle räkna; förstå, duga, betyda något

teppe matta, duk, täcke, filt, tapet, ridå

terne, terning ruta (i mönster)

ternet rutig

terpe plugga, traggla, dunka

terte tårta

teve(hund) tik, hynda; slyna

ti ty; därför, alltså

tid : til tider emellanåt; **for tiden** för närvarande

tide leka (om fisk), lägga rom

tidig disponerad, upplagd, hågad

tidlig tidig; bittida; **tidligere** förr i tiden

tie (tidde, tidd) tiga

tien (upp)tinad

tier tia, tiotal

tiere, tiest (: titt ofta)

tilbake även: kvar

tilbakelegge tillryggalägga

tilbøy´elig benägen, villig

tilfelle även: händelse, fall (t. ex. **sykdomstilfelle**)

til felles gemensamt, ihop

tilføye tillfoga

til gagns grundligt, så att det förslår

tilgift påbröd

tilheng bihang, bilaga, tillägg; följe; anhang; påhäng

tilhenger anhängare; släpvagn

til huse hemma; hemmastadd

tilhører åhörare

tillit förtroende

tillitsverv förtroendeuppdrag

tilløp tillflöde; **ta t.** taga sats

til pass lagom; **ille t.** kuslig till mods

tilsagn löfte; inkallelse

tilsi(ge) lova; inkalla

tilsikte åsyfta

tilskikkelse skickelse, öde

tilskuer åskådare

tilsløre beslöja

tilstrebe eftersträva, åsyfta

tilstrekk´elig tillräcklig

tilstå bevilja

tilsynelatende skenbar(lig)

time även: lektion

timetabell tidtabell, schema

tind(e) fjälltopp, spets

tine träask, bytta

tinge underhandla, accordera; **t. av** pruta

tinglese, -lyse i laga ordning kungöra, inteckna, lagfara

tinn tenn

tirre reta

tiske : hviske og t. tissla och tassla

tispe tik

titre skälva, darra

titt (tiere, tiest) ofta

ti´ur tjäder

tjeld (kjell) *kell* strandskata

tjener *tj-* betjänt, kypare

tiltale åtal; **tiltale** åtala, **tiltalte** svaranden

tjor *kωr* tjuder; **tjore** tjudra

tjærebre (-bræ) tjärstryka

tjønn (tjørn, tjern) tjärn, liten sjö

tjørneblom (vit) näckros

1. **to (-dde)** (åld.) två, tvätta

2. **to** två

tog *å* (järnvägs)tåg

tokt sjöfärd, krigståg; anfall av smärtor

1. **toll** årtull; propp

2. **toll** tull; **-ettersyn** tullvisitation

tollekniv slidkniv

tomme *å* tum

tommel(finger) *å* tumme

tomset *ω* fnoskig; **tomsing** *ω* tosing, stolle

1. **tone** melodi

2. **tone frem** skymta, träda fram (jfr **fremtoning**)

topp snurra; vippa, tofs, kam (på fåglar); pannlugg

torden *ω* åska, dunder

tordne *ω* åska, dundra **tore** *ω* **(tør** *törr,* **torde** *tωrə,* **tort)** töras, torde

torn *ω* törne; tagg; nål (i spänne)

tort *å* oförrätt, förödmjukelse, skam

torv (torg) torg

tosk dumbom; **tosket** stollig

traff, truffet *ω* **(: treffe** träffa)

trakk, trukket *ω* **(: trekke** draga)

trakke, tråkke trampa

traktement undfägnad, traktering

trampe stampa

tranet tranig

1. **trang** behov, nöd, fattigdom; begär, längtan

2. **trang** trång; bekymmersam, torftig; **i trange kår** i små förhållanden

trasse trotsa; **trassig** trotsig

trau tråg

traust fast, orubblig

travel bråd, brådskande; beställsam, beskäftig

tre (pl. **trær**) träd

tredve *ĕ* 30; **i tredvene** på 30-talet

treg trög

trege ångra

trekk drag; ulkast, skiss; **i t.** i sträck

trekke (trakk, trukket *ω*) draga, spänna; **det trekker sammen** det mulnar; **det trakk lenge ut** det dröjde länge

trekkfugl flyttfågel; **-papir** sugpapper; **-spill** dragspel

tremenning syssling

1. **tren** bantåg

2. **tren (: trine** träda)

trenge (til) behöva

tresk slug, lömsk

treske (terske) tröska

treskel (terskel) tröskel, klappträ

tress äldre form för **seksti** (60); **oppi de tress, i tressene** på 60-talet

trett (trøtt) trött

trette träta; **-kjær** grälsjuk

treven slö, loj, trög

trevl tråd, fiber, tåga

trevle rispa, repa upp

trikk spårvagn

1. **trille** drilla

2. **trille** trilla, rulla

trillebør skottkärra

trin, trinn steg; ståndpunkt, stadium

trine (tren) träda, stiga

trinse rulla, trilla

trive (treiv) gripa

trivelig fyllig, frodig, vid gott hull

tro (tru) trogen

troskyl´dig tillitsfull, omisstänksam

trosse trotsa; **trossig** trotsig

trost trast

tru trogen, pålitlig, ärlig, hängiven; **trutt arbeid** rejält arbete; **trutt** ihärdigt

true, truge hota, hytta åt

truffet *ω* **(: treffe, traff** träffa)

trug tråg, ho

trugen lättrogen; trofast, ärlig

trukket *ω* **(: trekke, trakk** draga)

trusel *ŭ* hotelse

trygle tigga och bedja, bönfalla

trylle trolla, tjusa

trå envis; långsam, trög

trådte, trådt (: trede träda, trampa)

tråkk förstugubro, gårdsplats

tråkke (trakke) trampa

trøstig hoppfull, utan ängslan, djärv

trøye även: rock, kavaj

trøysam rolig, munter

1. **tue** tuva

2. **tue** disktrasa

tufse trassla till

tuft tomt

1. **tull (-en)** bylte; **tulle (sammen)** rulla ihop

2. **tull (-et)** oreda; **tulle** vara virrig, prata smörja; **t. seg bort** komma vilse

tulla lillan

tullerusk´, tullet virrig, fjollig
tummelumsk´ *ω ω* yr i mössan
tun gårdsplats
tunghørt *ω* lomhörd; **-nem** tröglärd
ture rumla, svira; larma, stoja
tusenfryd tusensköna
tuske byta

tusle tassla, gå och pyssla
tusmørke skymning
tusset enfaldig, idiotisk
1. **tust** (hår)tuss, tott
2. **tust** olaga
1. **tut** pip (på kanna etc.)
2. **tut, tuting** tjut, gråt
tute tjuta, gråta (högljutt)
tutt trut; rulle
tvare (turu) kräkla, grötvisp
tverke : på t. på tvären; **tverket** tvär, butter
tverr (tvær) ogen, sur, envis; trubbig, avstubbad
tvil tvivel; **-rådig** tveksam, villrådig, bekyttad
tvist trassel; grovt bomullstyg
ty til taga sin tillflykt till
tyende tjänstefolk; hjon
tygge tugga; **t. drøv** idissla
tykk (tjukk) tjock; **tykkmelk** filbunke, filmjölk
tykning regn-, snötjocka; snår
tyksak luns, tjockis
tylle (i) sig fylla sig, hälla i sig
tyne fördärva, göra slut på
tynn tunn
tyr tjur
tyri töre; **-flis, -spik** torrvedssticka
tysse (dysse) hyssja
tyte sippra; gnälla
tyttebær lingon
tyv (tjuv) tjuv; **-koster** tjuvgods
tyve (tjue) tjugo
tåke tjocka, dimma, töcken
tålelig hjälplig; någorlunda
tåpe fåne, våp
tårn torn
tåte sudd, napp

tær, pl. (**: tå** tå)

tæring lungsot

tøddel prick, grand, smula; **ikke en t.**

tølperaktig tölpig

tømmermann även: ”kopparslagare” (efter ett rus)

tømre timra

tønne tunna; boj

tørke torka

tørkle (-klæ) huvudduk

tørn omgång

tørr torr

tørst törstig

tøv prat, smörja

tøve prata strunt; (da.) dröja, vänta

tøy tyg; (ytter)kläder; i sammansättning: don, saker

tøyle (s.) tygel; (v.) tygla

tøys dumt prat; **tøyse** prata strunt

U

uavse´lig oberäknelig

ubehjel´pelig, u`behjelpsom tafatt

u`behøvlet ohyvlad, oborstad

ubeti´melig olämplig

ubetinget ovillkorlig

u`effen oäven

uens olika

uer kungsfisk, rödfisk

uetterrettelig opålitlig

ufjelg ovårdad, obehaglig

uforbederlig oefterrättlig

tusle tassla, gå och pyssla

tusmørke skymning

tusset enfaldig, idiotisk

1. **tust** (hår)tuss, tott

2. **tust** olaga

1. **tut** pip (på kanna etc.)

2. **tut, tuting** tjut, gråt

tute tjuta, gråta (högljutt)

tutt trut; rulle

tvare (turu) kräkla, grötvisp

tverke : på t. på tvären; **tverket** tvär, butter

tverr (tvær) ogen, sur, envis; trubbig, avstubbad

tvil tvivel; **-rådig** tveksam, villrådig, bekyttad

tvist trassel; grovt bomullstyg

ty til taga sin tillflykt till

tyende tjänstefolk; hjon

tygge tugga; **t. drøv** idissla

tykk (tjukk) tjock; **tykkmelk** filbunke, filmjölk

tykning regn-, snötjocka; snår

tyksak luns, tjockis

tylle (i) sig fylla sig, hälla i sig

tyne fördärva, göra slut på

tynn tunn

tyr tjur

tyri töre; **-flis, -spik** torrvedssticka

tysse (dysse) hyssja

tyte sippra; gnälla

tyttebær lingon

tyv (tjuv) tjuv; **-koster** tjuvgods

tyve (tjue) tjugo

tåke tjocka, dimma, töcken

tålelig hjälplig; någorlunda

tåpe fåne, våp

tårn torn

tåte sudd, napp

tær, pl. (**: tå** tå)

tæring lungsot

tøddel prick, grand, smula; **ikke en t.**

tølperaktig tölpig

tømmermann även: ”kopparslagare” (efter ett rus)

tømre timra

tønne tunna; boj

tørke torka

tørkle (-klæ) huvudduk

tørn omgång

tørr torr

tørst törstig

tøv prat, smörja

tøve prata strunt; (da.) dröja, vänta

tøy tyg; (ytter)kläder; i sammansättning: don, saker

tøyle (s.) tygel; (v.) tygla

tøys dumt prat; **tøyse** prata strunt

U

uavse´lig oberäknelig

ubehjel´pelig, u`behjelpsom tafatt

u`behøvlet ohyvlad, oborstad

ubeti´melig olämplig

ubetinget ovillkorlig

u`effen oäven

uens olika

uer kungsfisk, rödfisk

uetterrettelig opålitlig

ufjelg ovårdad, obehaglig

uforbederlig oefterrättlig

ufortrøden, ufortrøten trägen

ugle sig ut spöka sig ut

uhell, uheppe otur, missöde

uhildet fördomsfri (jfr **hilde**)

uhumsk gemen, tarvlig, lumpen, smutsig

uhygge otrevnad, vantrevnad

uhygg´elig hemsk, kuslig, ruskig

1. **uhyre** vidunder

2. **uhyre** oerhörd, ofantlig

uhørlig ohörbar

uhørt oerhörd

uke vecka; **ukentlig** varje vecka

ukrutt ogräs

ukvemsord okvädinsord

ukyndig okunnig

ul unken, skämd; **ulne** unkna

ulas´telig oklanderlig

ule tjuta

uleilige besvära, vålla omak

ulempe olägenhet, obehag, förtret, nackdel

ulike udda; omaka

ulivssår dödande sår

ulk simpa; beckbyxa, sjöbuss

ullen yllen

ullteppe filt

ulme pyra, glöda svagt

umælende *-me-* mållös, stum

underbukser *bωksər* kalsonger

underdyne bolster

underfundig listig, ränkfull

underkopp (västl.) tefat

underliv livstycke

underskutt understucken

underslag, -slep underslev, förskingring

underslå försnilla, förskingra

undertiden emellanåt, ibland

undfange koncipiera, bli havande

undgå undvika; **-elig** undviklig

undse sig blygas, ha försyn, draga sig

undse`lig blyg, skygg; förlägen, bortkommen

undsi(ge) trotsa; hota med att dräpa ngn

undsigelse hot (om dråp)

undskylde ursäkta

undslå sig avböja, vägra

unna undan, bort, ur vägen; även: bortifrån, borta

unoter oskick, ovana

uorden *-årrdən* oreda, förvirring

ur, urd (-en) stenbacke, stenrös, fjällsluttning fylld av rasblock

urkasse boett

urokk´elig orubblig

urold urtid

urt ört

uryddig skräpig, oländig

urå´delig icke tillrådlig

uskikk´elig även: stygg, olydig

ustyrt´elig oerhört, kolossalt

utaset utschasad

utbedre laga, reparera, bota

utbytte avkastning, utdelning, resultat, vinst

utdanne utbilda

utelukke *ω* utesluta

utenat utantill

ute´rlig oanständig

uteske utmana

utfall utgång

utfolde utveckla

utfordre utmana

utidig omogen; omornad, yrvaken, indisponerad, ohågad; sjåpig; omotiverad, illa använd

utkomme utkomst, bärgning

utlegg utmätning

utlegge förklara, tolka; angiva, uppgiva

utmåle mäta ut

utro (utru) otrogen

utsalg *-lg* försäljning; realisation

utsette uppskjuta

utsettelse uppskov, dröjsmål, anstånd; vräkning

utskeielse utsvävning

utslagen : den utslagne dag dagen i ända

utslett utslag (på kroppen)

utslette utplåna

utslått äng på längre avstånd från gården

utstikke utstaka; tömma, dricka till botten; ställa i skuggan

utstoppe stoppa (upp)

utstyr utstyrsel

utstå även: dröja, uppskjutas

utvalg *-lg* utskott, kommitté

utve längtan bort

utviske utplåna, sudda ut.

utyske bortbyting, troll, spöke, avskum, odjur

utå´lelig odräglig

utøy ohyra

uvand *-vann* icke kräsen, lätt tillfredsställd

uveisom obanad, ofarbar

uvett : falle i u. svimma; **tale u.** förvirrat

uvilkårlig ofrivillig

uvi´tende (uvi´dende) okunnig

uvitterlig okänd, obekant; omedveten

uvittig oförståndig

uvøren självsvåldig, vårdslös

uår missväxtår, nödår

utstede utställa, utfärda

V

vable blåsa

vadsekk kappsäck

vaisenhus barnhus

vak pigg, vaken

valen valhänt; kall, likgiltig

valg *-lg* val; **-mann** elektor; **-møte** valförrättning

valle vassla

valte (og skalte) styra (och ställa)

vammel äcklig, jolmig, fadd

van- *ă* i ssg. van-, o-, miss-

vang (liten) äng

vann (vatn) vatten: **gå i vannet** låta lura sig till en dumhet; **-rett** vågrät; **-sig** dropp, vattenflöde; **-stoff** väte

vanrøkte *ă* vanvårda

vanskelig brydsam, kinkig, svår; ogen; svårligen

vansmekte *ă* försmäkta

vante fattas

vantro *ă* otro, tvivlande

var uppmärksam, varsam, försiktig; **bli v.** varsebliva

varamann suppleant

varde *-rrd-* vårdkas, stenrös; båk

utidig omogen; omornad, yrvaken, indisponerad, ohågad; sjåpig; omotiverad, illa använd

utkomme utkomst, bärgning

utlegg utmätning

utlegge förklara, tolka; angiva, uppgiva

utmåle mäta ut

utro (utru) otrogen

utsalg *-lg* försäljning; realisation

utsette uppskjuta

utsettelse uppskov, dröjsmål, anstånd; vräkning

utskeielse utsvävning

utslagen : den utslagne dag dagen i ända

utslett utslag (på kroppen)

utslette utplåna

utslått äng på längre avstånd från gården

utstikke utstaka; tömma, dricka till botten; ställa i skuggan

utstoppe stoppa (upp)

utstyr utstyrsel

utstå även: dröja, uppskjutas

utvalg *-lg* utskott, kommitté

utve längtan bort

utviske utplåna, sudda ut.

utyske bortbyting, troll, spöke, avskum, odjur

utå´lelig odräglig

utøy ohyra

uvand *-vann* icke kräsen, lätt tillfredsställd

uveisom obanad, ofarbar

uvett : falle i u. svimma; **tale u.** förvirrat

uvilkårlig ofrivillig

uvi´tende (uvi´dende) okunnig

uvitterlig okänd, obekant; omedveten

uvittig oförståndig

uvøren självsvåldig, vårdslös

uår missväxtår, nödår
utstede utställa, utfärda

V

vable blåsa
vadsekk kappsäck
vaisenhus barnhus
vak pigg, vaken
valen valhänt; kall, likgiltig
valg *-lg* val; **-mann** elektor; **-møte** valförrättning
valle vassla
valte (og skalte) styra (och ställa)
vammel äcklig, jolmig, fadd
van- *ă* i ssg. van-, o-, miss-
vang (liten) äng
vann (vatn) vatten: **gå i vannet** låta lura sig till en dumhet; **-rett** vågrät; **-sig** dropp, vattenflöde; **-stoff** väte
vanrøkte *ă* vanvårda
vanskelig brydsam, kinkig, svår; ogen; svårligen
vansmekte *ă* försmäkta
vante fattas
vantro *ă* otro, tvivlande
var uppmärksam, varsam, försiktig; **bli v.** varsebliva
varamann suppleant
varde *-rrd-* vårdkas, stenrös; båk

vardøger varsel
varetekt vård, förvar, tillvaratagande
varmebed drivbänk
varsel förebud; varning, föregående anmälan, uppsägning
varsku (-dde) varna; se opp!
varte opp passa upp
vas (vås) prat, dumheter
vask tvätt, byk; slaskledning; **gå i vasken** förödas
vaske tvätta; **v. opp** diska; **-tøy** tvättsaker
vasse vada
vassen vattnig
vasstrukken *ω* vattensjuk, sur, vattenfylld
vatt vadd
vedbend *vēbenn* murgröna
vedbli(ve) fortfara, fortsätta
vedde hålla vad; **-løp** kapplöpning; **-mål** vad
vedder ramm (på fartyg)

vedføye bifoga, tillfoga

vedkjenne seg vidkännas, erkänna

vedli´keholde underhålla, vårda, bibehålla

vedta(ge) antaga; överenskomma; besluta

vedtekt stadga; beslut; sed och bruk, konvenans

vedvare fortgå, pågå

vegelsinn vankelmod

vegne vägnar; **alle v.** överallt

veide jaga, fånga

veir *vær* **= vær**

veit dike; gränd

vekk bort; borta; vidare; **i ett v.** oavbrutet; **være v. i noen** alldeles betagen, kär upp över öronen; förstärkande till adv.: **glatt v., rask v.** utan vidare, **stadig v.** oavbrutet

vekst tillväxt, växande

vekt vikt, tyngd; våg **(brev-);** eftertryck, accent; styrka, pondus, inflytande

velge *-lg-* l. **velje (valte, valt;** äldre **valgte** *-lt-*, **valgt** *-lt*) välja

velger *-lg-*, **veljer** valman

velig eldig, yster

vell källa, flöde

velle kvälla, flöda

velvære *vell-* välmåga, välbefinnande

velynder *vell-* gynnare, beskyddare

vemmelig otäck, motbjudande, avskyvärd

verden *-rrd-* värld(en)

verdi´ (penning)värde

verft skeppsvarv

1. **verge (-t)** *-rg* värn, vapen; försvar; (v.) försvara, värja

2. **verge (-n)** *-rg* målsman, förmyndare; godeman; **-råd** barnavårdsnämnd

verken hemvävt tyg (av lin eller ylle)

verst: ikke så v. icke dålig, ganska bra

vert värd; **-skap** bjudning

vesel vessla

vesen varelse

vesla lillan

vesle den lille; **-gutt, -pike; -voksen** lillgammal

vete vårdkas

vever rask, livlig

vidd kvickhet, spiritualitet

vidde stor slätt, ödemark

viden, viten vetande

vidnesbyrd, vitnesbyrd *ĭ* betyg

vidun´derlig underbar

vielse vigsel

vier vide

vifte solfjäder

vilkå´rlig godtycklig

villand and; **-basse** galning; **-rede** oreda, villervalla; rådvillhet; **-strå : komme på v.** på villospår

ville (vil, ville, villet) vilja; skola, komma att

villelse förvirring, yrsel

vilter yster, vild, yr

vimse springa hit och dit, fjäska

vimset kvick, livlig, beskäftig, rask; yr, virrig

vinde *-nn-* tvinna, sno, veckla, rulla; hissa

vindu *-nd-* **(vindøye)** fönster

vinne tillvinna; hinna, orka; **-syk** sniken, vinningslysten

vinnski´pelig driftig, trägen, flitig

vippe gunga (upp och ned)

vippe (øyen-) ögonbryn

virak rökelse

1. **virke** verka

2. **virke** uppträdande

virre vrida, vända; **v. med bodet** skaka på huvudet

visergutt springpojke

viske ut utplåna; **-lær** (rader-)gummi

visstnok säkerligen; nog, visserligen

vite veta

vittig kvick, spirituell

vittighetsblad skämttidning

vivendel kaprifol

vognmann åkare, hyrkusk

voks vax

vokse växa

vokte vakta, akta

vol *å* rorpinne, rorkult

voldgift *-ll-* skiljedom

voll vall; äng, gräsvall

von *ω* vån, hopp, utsikt

vond *vωnn* ond, vred, svår

vor *å* landningsbrygga

vorde *-rrd-* varda, bliva

vorned (da.) underhavande, livegen

vott vante

1. **vove** *å* våg, bölja

2. **vove** *å* **(våge)** våga

vrake, slå (kaste) vrak på rata

vralte gå som en anka, rulla

vrang vrång, bakvänd, oriktig, galen

vrange avigsida

vranten vresig, grinig, sur

vred ond, förargad

vrien ogin, krånglig

vrimle vimla, myllra, kräla

vrimmel vimmel, myller

vringle krångla, rida på ord

vrinske gnägga

vri`ompeis krångelmakare

vræle *ē* vråla, skrika, skråla

vrøvl prat, strunt; gruff, bråk; pratmakare, tosing; **gjøre v.** bråka, krångla, gruffa

vugge (vogge) vagga

våben (våpen) vapen

våg (liten) havsbukt; var

vågnad ansvar, bevåg

våk vak (i isen)

våke vaka, vara vaken **(våken)**

vånd *-nn* mjuk kvist, spö, stjälk

vårflom *-flåmm* vårflod; **-onn** vårplöjning

vås (vas) struntprat, nonsens

våtlendt vattensjuk

1. **vær (-en)** vädur, gumse

2. **vær, veir (-et)** väder; väderkorn; anda, andedräkt; **komme under v. med** komma underfund; **(ende) til værs** rakt upp i luften; **-bitt** väderbiten; **-melding** väderleksrapport

3. **vær (-et)** skär, fiskeplats

4. **vær-** svär-: **værfar, -mor**

værelse rum

værlag (-lig) väderlek, klimat

våre bry sig om

Y

ydmyk ödmjuk

ymte tala tyst, glunka om

ynde *-nd-* (s.) behag, charm, grace; (v.) tycka om, vara förtjust i, gynna

yndig *-nd-* intagande, förtjusande, täck, söt

yndling *-nd-* älskling, gunstling

ynk elände; medlidande

ynke ömka, beklaga, tycka synd om

yppe börja, åstadkomma, starta

yr fint regn, duggregn

yre vimla, myllra; glimma

yrk(e), yrkedag vardag

yte (yde) (full)göra, frambringa; utgiva, erlägga; skänka, lämna

Å

åger ocker

åk ok

åkerrikse kornknarr

åkle (åklede) väggbonad; sängtäcke

ål rand, strimma

åme mask, larv

ånd *ånn* ande, anda; själ; snille; spiritualitet, ”geist”

ånde *-nn- (-nd-)* andas

åndedrett *-nn-* andning

åndfull, åndrik *-nn-* spirituell

åpen öppen

1. **åre** åder, ådra; **-knute** åderbråck; **-late** åderlåta

2. **åre** åra

3. **åre** härd, eldstad

årfugl (orr-) *-fūl* orre; **århane, -høne**

årsak orsak

årvåken tidigt vaken; klarvaken; vaksam, påpasslig

åte lockbete, agn

åtsel åtel, as, kadaver

åtte imperf. (: **eie** äga)

våg (liten) havsbukt; var

vågnad ansvar, bevåg

våk vak (i isen)

våke vaka, vara vaken **(våken)**

vånd *-nn* mjuk kvist, spö, stjälk

vårflom *-flåmm* vårflod; **-onn** vårplöjning

vås (vas) struntprat, nonsens

våtlendt vattensjuk

1. **vær (-en)** vädur, gumse

2. **vær, veir (-et)** väder; väderkorn; anda, andedräkt; **komme under v. med** komma underfund; **(ende) til værs** rakt upp i luften; **-bitt** väderbiten; **-melding** väderleksrapport

3. **vær (-et)** skär, fiskeplats

4. **vær-** svär-: **værfar, -mor**

værelse rum

værlag (-lig) väderlek, klimat

vøre bry sig om

Y

ydmyk ödmjuk

ymte tala tyst, glunka om

ynde *-nd-* (s.) behag, charm, grace; (v.) tycka om, vara förtjust i, gynna

yndig *-nd-* intagande, förtjusande, täck, söt

yndling *-nd-* älskling, gunstling

ynk elände; medlidande

ynke ömka, beklaga, tycka synd om

yppe börja, åstadkomma, starta

yr fint regn, duggregn

yre vimla, myllra; glimma

yrk(e), yrkedag vardag

yte (yde) (full)göra, frambringa; utgiva, erlägga; skänka, lämna

Å

åger ocker

åk ok

åkerrikse kornknarr

åkle (åklede) väggbonad; sängtäcke

ål rand, strimma

åme mask, larv

ånd *ånn* ande, anda; själ; snille; spiritualitet, ”geist”

ånde *-nn- (-nd-)* andas

åndedrett *-nn-* andning

åndfull, åndrik *-nn-* spirituell

åpen öppen

1. **åre** åder, ådra; **-knute** åderbråck; **-late** åderlåta

2. **åre** åra

3. **åre** härd, eldstad

årfugl (orr-) *-fūl* orre; **århane, -høne**

årsak orsak

årvåken tidigt vaken; klarvaken; vaksam, påpasslig

åte lockbete, agn

åtsel åtel, as, kadaver

åtte imperf. (: **eie** äga)

våg (liten) havsbukt; var

vågnad ansvar, bevåg

våk vak (i isen)

våke vaka, vara vaken **(våken)**

vånd *-nn* mjuk kvist, spö, stjälk

vårflom *-flåmm* vårflod; **-onn** vårplöjning

vås (vas) struntprat, nonsens

våtlendt vattensjuk

1. **vær (-en)** vädur, gumse

2. **vær, veir (-et)** väder; väderkorn; anda, andedräkt; **komme under v. med** komma underfund; **(ende) til værs** rakt upp i luften; **-bitt** väderbiten; **-melding** väderleksrapport

3. **vær (-et)** skär, fiskeplats

4. **vær-** svär-: **værfar, -mor**

værelse rum

værlag (-lig) väderlek, klimat

vøre bry sig om

Y

ydmyk ödmjuk

ymte tala tyst, glunka om

ynde *-nd-* (s.) behag, charm, grace; (v.) tycka om, vara förtjust i, gynna

yndig *-nd-* intagande, förtjusande, täck, söt

yndling *-nd-* älskling, gunstling

ynk elände; medlidande

ynke ömka, beklaga, tycka synd om

yppe börja, åstadkomma, starta

yr fint regn, duggregn

yre vimla, myllra; glimma

yrk(e), yrkedag vardag

yte (yde) (full)göra, frambringa; utgiva, erlägga; skänka, lämna

Å

åger ocker

åk ok

åkerrikse kornknarr

åkle (åklede) väggbonad; sängtäcke

ål rand, strimma

åme mask, larv

ånd *ånn* ande, anda; själ; snille; spiritualitet, ”geist”

ånde *-nn- (-nd-)* andas

åndedrett *-nn-* andning

åndfull, åndrik *-nn-* spirituell

åpen öppen

1. **åre** åder, ådra; **-knute** åderbråck; **-late** åderlåta

2. **åre** åra

3. **åre** härd, eldstad

årfugl (orr-) *-fūl* orre; **århane, -høne**

årsak orsak

årvåken tidigt vaken; klarvaken; vaksam, påpasslig

åte lockbete, agn

åtsel åtel, as, kadaver

åtte imperf. (: **eie** äga)

Æ

ærbø´dig vördnadsfull

ærefrykt vördnad

ærfugl *-fūl* ejder; **-stegg** ejderhane

æse (ese) *ē* jäsa

æser (pl. av **ås**) åsar

æsing (esing) *ē* reling

ættvill osäker om riktningen el. väderstrecken

Ø

ødsel slösaktig

ødsle slösa

øgle *ögg-* ödla

øk (-et) häst (krake), kamp

øks yxa

økt tiden mellan två måltider, omkr. ¼ av dagen, arbetstid

øl *ø* hetta, värmedis; **-røyk** solrök

øl(l)ebrød ölsupa

ømfint´lig ömtålig, granntyckt, kinkig

ønskekvist slagruta

1. **ør (øyr)** grusör, sandbank

2. **ør** yr

3. **ør-** förstärkande: **ørliten (-små, -vesle)**

øredask, -fik(en) örfil

øren(s)lyd : få ø. göra sig hörd, skaffa sig gehör

øre(n)tvist tvestjärt

ørk(en) öken

ørkesløs sysslolös, onyttig, fåfäng

ørret (aure) laxöring

ørsk förvirrad, ifrån sig

ørske (feber)yrsel, yra

øse (ause) skopa, slev, öskar; störtregn

øse skopa, slev, öskar; störtregn

østers ostron

øye (pl. **øyne, øyer**) öga; **-glass** lorjnett

øyemed syfte, ändamål

øyenstikker jungfrusländа

øyk (-en) häst

øyne skönja, uppträda, få syn på

Æ

ærbø´dig vördnadsfull

ærefrykt vördnad

ærfugl *-fūl* ejder; **-stegg** ejderhane

æse (ese) *ē* jäsa

æser (pl. av **ås**) åsar

æsing (esing) *ē* reling

ættvill osäker om riktningen el. väderstrecken

Ø

ødsel slösaktig

ødsle slösa

øgle *ögg-* ödla

øk (-et) häst (krake), kamp

øks yxa

økt tiden mellan två måltider, omkr. ¼ av dagen, arbetstid

øl *ø* hetta, värmedis; **-røyk** solrök

øl(l)ebrød ölsupa

ømfint´lig ömtålig, granntyckt, kinkig

ønskekvist slagruta

1. **ør (øyr)** grusör, sandbank

2. **ør** yr

3. **ør-** förstärkande: **ørliten (-små, -vesle)**

øredask, -fik(en) örfil

øren(s)lyd : få ø. göra sig hörd, skaffa sig gehör

øre(n)tvist tvestjärt

ørk(en) öken

ørkesløs sysslolös, onyttig, fåfäng

ørret (aure) laxöring

ørsk förvirrad, ifrån sig

ørske (feber)yrsel, yra

øse (ause) skopa, slev, öskar; störtregn

øse skopa, slev, öskar; störtregn

østers ostron

øye (pl. **øyne, øyer**) öga; **-glass** lorjnett

øyemed syfte, ändamål

øyenstikker jungfrusländа

øyk (-en) häst

øyne skönja, uppträda, få syn på

SKRIFTER UTGIVNA AV MODERSMÅLSLÄRARNAS FÖRENING

1. **Shakespeares Julius Caesar** — I Hagbergs övers. — med inl. och förkl. utg. av *Josua Mjöberg.* 1:—

2. **3,500 uppsatsämnen,** huvudsakligen för skolans låg- och mellanstadier, utg. av *Gustaf Lindstén.* 2:—

6. **Svenskt lynne.** Uttalanden av svenskar i urval för skolan, utg. av *J. Mjöberg.* 1:20

7. **H. C. Andersen, Udvalgte Eventyr.** Med inl. och ordl. utg. av *Jeanna Oterdahl.* 1:20

10. **Poesien.** Uttalanden av svenska författare i urval för skolan, utg. av *Birger Liljekrantz.* 1:50

11. **Förklaringar till Viktor Rydbergs ”Vapensmeden”** av *Gustaf Widbeck.* 0:75

12. **Viktor Rydbergs Vapensmeden.** Människor och tankar. Av *J. Mjöberg.* 0:90

13. **Laxdöla saga,** i urval övers. av Nat. *Beckman.* 1:20

16. **Fornsvensk litteratur.** I urval för skolan av *Sverker Ek* och *J. Mjöberg.* 1:40

17. **Ur reformations- och stormaktstidens litteratur.** Urval för skolan av *J. Mjöberg.* 1:30

18. **Ur frihetstidens litteratur.** Urval för skolan av *J. Mjöberg.* 1:20

19. **En folkefiende** av *Henrik Ibsen.* Med inl. av *Halvdan Koht* samt ordl. och förkl. 1:60

20. **Minnesskrift 1912—1922.** 2:—

21. **Iliaden och Odysséen.** Utdrag ur Erland Lagerlöfs övers. utg. jämte inl. och förkl. av *Einar Pontán.* 1:65

22. **Sånger ur den äldre Eddan,** övers. av *Axel Åkerblom.* 0:90

23. **Valda stycken ur Snorre Sturlassons författarskap,** övers. av *Emil Olson.* 0:60

24. **Dansk-svensk ordlista** av *Axel Lindqvist.* 1:50

25. **Det svenska riksspråket** av *Adolf Noreen.* 0:25

26. **Norsk-svensk ordlista** av *Elias Wessén.* 1:10

27. **50 dispositioner** till svenska uppsatser av *Harry Warell.* Allmänna ämnen för gymnasialstadiet. 1:—

29. **Dansk läsning.** II. (Tiden efter 1870). I urval för skolan av *Kr. Langdal Møller* och *Axel Lindqvist.* 1:75

30. **Fritiofs saga** av *Esaias Tegnér.* Skolupplaga med förkl. av *Hilding Celander.* Kart. 1:35

31. **Fänrik Ståls sägner** av *J. L. Runeberg.* Med teckn. av *Albert Edelfelt.* Skoluppl. med förkl. av *R. Hollmérus* och *J. Mjöberg.* Kart. 2:—32. **Vårt modersmåls liv oeh utveckling** av *Hjalmar Ideforss.* 1:25

33. **Svensk psalmdiktning** i urval för skolor och självstudium av *Emil Liedgren.* 1:20

34. **Dansk läsning.** I. (Från Holberg till 1870). Urval för skolan av *Kr. Langdal Møller* och *Axel Lindqvist.* 1:75

35. **Gunnlaug Ormstungas saga.** Övers. av *J. Mjöberg.* 0:90

36. **Älgskyttarne** av *J. L. Runeberg.* Med förkl. av *Einar Pontán.* 1:20

44. **Lycksalighetens ö.** Sagospel i fem äventyr av *P. D. A. Atterbom.* Med inl. och förkl. i sammandrag utg. av *Erik Wallén.* Kart. 1:75

45. **De sju bröderna** av *Aleksis Kivi.* Förkort. övers. av *Eino Rostén* med inl. av *W. Söderhjelm.* 1:80

46. **Den girige** av *Molière.* Komedi i fem akter, övers. och inl. av *Hjalmar Gullberg.* 1:75

48. **Julkvällen** av *J. L. Runeberg.* Med förkl. och återblick utg. av *Josua Mjöberg.* 0:75

49. **Kung Fjalar** av *J. L. Runeberg.* Med inl. och förkl. utg. av *Algot Werin.* 1:—

50. **Hanna.** En dikt i tre sånger av *J. L. Runeberg.* Med inl. och förkl. utg. av *Erik Wallén.* 0:80

53. **Nationella gestalter i Runebergs ungdomsdiktning.** Av *Sverker Ek.* 0:75

55. **Norskt och danskt uttal.** De viktigaste avvikelserna från svenskan förtecknade av *Birger Brinck Lund* och *Ingrid Hoffmeyer-Bruzelius.* 0:35

56. **Runebergs sorgespel Kungarne på Salamis.** Av *Yrjö Hirn.* 0:90

57. **Kungarne på Salamis.** Tragedi i fem akter av *J. L. Runeberg.* Med förkl. av *Josua Mjöberg.* 1:50

58. **Norsk läsning.** I urval utg. av *Birger Brinck Lund* och *Erik Wallén.* 2:25

59. **Svensk nittonhundratalslitteratur** av *Gudmar Hasselberg.* 1:80

60. **Moderne danske Noveller og Skitser.** Udgivet af *Arne Olesen.* 1:40

64. **Språkutveckling och språkvård** av *Johan Palmér.* Inb. 4:75

65. **Gisle Surssons saga.** Från fornisländskan av *Josua Mjöberg.* 1:30

66. **Lyrik från vår egen tid.** Utg. av *Gunnar Tideström.* 2:60

67. **Viktor Rydberg, Singoalla.** Utg. med inl. och förkl. av *Algot Werin.* 2:—

Under tryckning våren 1947.

68. **Viktor Rydberg, Vapensmeden.** Utg. med inl. och förkl. av *Josua Mjöberg.* 2:50

C W. K. GLEERUPS FÖRLAG, LUND